

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Magyar husvét.

Mikor az Isten fia a földön járt, Isten országának eljövételét hirdeté. Imádkozott és tanított, apostola volt az istenfélelemnek és az igazságnak, példát mutatott az embereknek, hogy mint szeresék egymást. A betegeket meggyógyította, az éhezőknek kenyeret, a szomjazóknak italt adott s a halottakat feltámasztotta. Csodákat művelt szegényen, rongyosan, éhezve . . .

S egy napon az istenembert a hatalmukat féltő farizeusok vádaskodására, a megtévesztett nép „feszítsd meg“ kiáltására, halálra ítélte Pilátus.

Jézus Krisztussal, aki földi életét csak az igazságnak, a szeretetnek, az emberek javának szentelte, úgy bántak el, mint a legalávalóbb latorral. Kigunyolták és megcsufolták, megkinozták és keresztre feszítették. S midőn a keresztfán kiadta lelkét, sirba tették, mázsás köveket hengerítettek sirjára s fegyveres katonákat állítottak őrizetére, nehogy beteljesedjék, amit megjövendölt, hogy feltámad harmadnapra . . .

De a sir mégis megnyílt és Krisztus feltámadt, mert az Igazságot nem lehet eltemetni.

A keresztt, amely addig a gyalázat jele volt, a dicsőség és a vértanúság jelképe lett s a krisztusi igék, amiket istenkáromlásnak bélyegeztek meg, hatalmukba vették a világot.

Hiába feszítették meg Krisztust. Az őskeresztények ezreit hiába vitték máglyára s dobták a vadállatok prédájául, a kereszténység diadalmas eszméjét nem lehetett legyőzni. A mártírok vércseppjeit nem itta be nyomtalanul a föld, minden egyes vércsepp nyomán a kereszténység újabb és újabb erőssége, bástyája emelkedett, hogy a hitetlenek és gyűlölködők tengerének hullámverését megtörve széles és biztos utat nyissanak az igazság győzelmének. Büszke városok rombadóltek, gögös nemzetek világuralma letűnt, de a megfeszített krisztusi hit diadalmaskodott időn és enyészeten . . .

Husvét szent ünnepén egy mártír nemzetre gondolunk.

Egy évezreden át állott Európa szívében testvértelenül, vérző fejjel, karddal kezében, rendületlenül. S jöttek hódító népek, kik elpusztították országát, dúló csatákban megtépázták erejét, halálba küldték testvérei ezreit, de letiporni mégsem tudták. Az utolsó percben, mint egy megsebzett orosz-lán, talpraállt s összeszedve erejét, szétverte ellen-

ségeit. Ezer esztendőn át, ezer sebből vérezve ő volt a krisztusi hit őre, az európai műveltség oltalmazója. Évszázadokon át szomjuhozta az igazságot, viaskodott a szabadságért és védte a nyugati népek békéjét. Legendás hős volt ez a nemzet, ki szenvedett és vérzett, hogy más nemzetek ezalatt virágozzanak és boldoguljanak. Csodákat regéltek elszántságáról, a vitézség és lovagiasság nemzetének nevezték el, dalba és babérba foglalták nevét s még a déli harangszó is az ő dicsőségét hirdeté.

S egy pénteki napon irigy és gyáva farizeusok vádaskodására halálra ítélték azok, akik neki anynyit köszönhettek. Kiverték kezéből azt a kardot, amelyet évszázadokon át az igazság és szabadság védelmében forgatott s úgy bántak el vele, mint a legalávalóbb latorral. Megalázták, testvéreinek millióit idegen népek járma alá hajtották. Hazája szent földjét darabokra tépték, hegyeit, völgyeit, folyóit, pompás városait elrabolták. Őseik sirjait széjjeltaposták, zengzetes nyelvét elnémítani, történelmi hagyományait kiirtani akarták. Őt magát szegénységbe, nyomorba döntötték, börtönbe vetették. S a börtönőrök százezreivel őriztetik, várják-lesik gyászos halálát s reszketve gondolnak arra, hogy egyszer mégis talpraáll, lerázza bilincseit s feltámad halottaiból.

Lesz-e ennek a nemzetnek husvétja?

Az irástudók és farizeusok azt mondják, hogy nem lesz. Hiszen meggyilkolták, sirba tették és millió katonát állítottak őrzésére. Most már nyugodtan osztozkodhatnak köntösein . . .

De mi hisszük és valljuk, hogy lesz! Ennek a nemzetnek dicsőséges feltámadása, glóriás husvétja lesz, mert nem őt temették, hanem az Igazságot. Azt az igazságot, amely ennek a nemzetnek hazát és ezeréves életet adott, amely a gyűlölet uralmát nem tűri és amely nem engedi meg, hogy rab legyen az a nemzet, amely ezer évig vérzett a szabadságért. Igaz ügyünknek kiolthatatlan őrtüze ég e csonka haza minden magyarjának lelkében, de a feltámadás hite ott lobog Kolozsvárt, Pozsonyban és Temesvárott az elnyomottak millióinak lelkében is. A mártírok vércseppjei zserte hullanak e szétszaggatott haza minden barázdájába, hogy magyar hitet, magyar reménykedést és magyar feltámadást teremjenek. Az elnyomottak millióinak jajszava találkozik az éjszaka néma sötétjében és milliónyi lángocska — magyarok hite — máglyába lobbanva megtöri az éjszakát, meghozza a magyar feltámadás hajnalhasadását. És Pilátus akkor már későn fogja mosni kezeit!

Azért a minket korbácsolóknak, rugdosóknak és keresztrefeszítőknak csendes szóval, de Krisztus meggyőzésével felelünk:

„Meglátjátok, feltámadok harmadnapra!“

A makói fegyverhasználat.

Irta: STRIGONIUS.

1922 szeptember hó 27-én és folytatólagosan tárgyalta Makón a városháza nagy közgyűlési termében a szegedi törvényszék ötös tanácsa a makói „véres esütörtök“ felidézőinek: Boromissza Jenő és 22 vádlott társának bűnügyét. A bűnper előzményei 6 évre nyúlnak vissza. 1919 január 30-ika volt az a „véres esütörtök“, amelyen a történetek annak idején viharos izgalmakat váltottak ki a forradalom túlfűtött kohójától amúgy is kavargó, sístergő kedélyekben.

A mammut bűnper főszereplője: Boromissza Jenő volt főgimnáziumi tanár, a makói forradalmi idők vészes mozgató szelleme, ki most megtörtén, arcát kezébe temetve, sokszor fel-felzokogva ül daróc ruhájában abban a teremben, ahol nem is olyan régen fékevesztett szenvedélyeket kavart, korbácsolt fel tetszése szerint.

A makói fegyverhasználat az időben teljesen hamis beállításban került a fővárosi lapokba. A posta a lázadók kezében volt, a sajtót úgy informálták, amint nekik kedvező volt. A makói lapok szerkesztőit meg szuronyok hegyével kényszerítették az események hazug megírására. Tudtommal e sok förtelmes hazugságnak még nem akadt megcáfolója, szükségesnek tartom tehát, hogy én, mint aki az események központjában állottam, e lapok hasábjain a való tények ismertetésével síkra szálljak az igazságért, és bebizonyítsam, hogy a gyilkosok és véredek azon az emlékezetes napon

nem a csendőrök, hanem az átkos emlékü Pogány „elvtárs“ fegyveres csőcseléke és fiatal „katonák“ voltak. Kívánatosnak tartom továbbá leszögezni, hogy a forradalom az igaz csendőröket „híven, becsülettel és vitézül“ magasztos jelszavuktól soha egy pillanatra sem tudta eltántorítani. De e szerény sorok keretében elismerésemmel is óhajtok adózni a végzetes napot velem együtt végig küzdött derék, vitéz csendőr bajtársaimnak, kik közül többen vérük hullásával is tanubizonyosságot tettek hazájuk iránti törhetetlen hűségükről, szilárd fegyelmettségükről és nemes hivatásuk iránti szeretetükről. Megérdemlik, hogy példás hazaszeregetük, előljárójuk iránti ritka ragaszkodásuk és kiváló fegyvertényük a nagy nyilvánosság előtt ismertté válják. Megérdemlik annál is inkább, mert azokban a borzalmas napokban jó hazafinak, régi fegyelmettségű derék csendőrnek lenni kétszeres érdem volt.

De térjünk rá tárgyunkra!

Makóról mindenki tudja, hogy nem messze esik Jeruzsálemtől. De azt már kevesen, hogy itt volt az első kommunista lázadás Magyarországon.

Makó városáról egyébként nincs mit írnom. Csendes, nyugodt, poros alföldi város. Lakossága túlnyomóan földművelő, de leginkább vöröshagymatermelő. A makói gömbölyű, kívánatos vöröshagymának messze földön híre van.

A vöröshagymatermelés sok görnyedést és pepecselést igényel. E mellett az embernek nem igen támadnak lázadó gondolatai. Azt meg éppen senki sem állíthatja, hogy a vöröshagyma élve-

Itélet után.

Rútul rászedték, csúful meggyalázták,
Békóba verték, két szemét kiásták . . .
S most megcsonkítva, véresen, vakon
Ott fekszik némán a ravatalon . . .

Szivünkbe gyász, az ajkunkban sóhaj:
Ezt nyerte hát a hős, dicső magyar,
Az égbenyúló, szálas, büszke tölgy,
Ki villámsujtva föld sarába dőlt!?

Örök Isten! Oh hányszor volt ez így már,
Hogy ott járt Néped a megásott sírnál!?
Boszuló balsors, hányszor verte meg,
E felfeszített, koldus nemzetet!?

S koporsójából óh hányszor kiszállt!?
Legyőzve bátran pusztulást, halált . . .
Megtartá őt az örök éltető,
Szilárd magyar hit s magyar őserő . . .

Ma is . . . tátongó sirunk szélénél
Felénk biztató szellemhang beszél:
Véget ér majd a nagypénteki gyász,
Az egyésetből lesz: feltámadás!

Mert nem lehet, hogy kegyetlen bírák
Egy ezredéves, szent históriát
Bitorló kézzel széjjeltépjenek,
Kacagva szörnyű romlásunk felett!

Felkoncolt testünk ég felé kiált
Bosszuért és a sir falain át
Igazságunkat dörgi jelszavunk:
Élni fogunk, mert élni akarunk!

Vályi Nagy Géza.

A rózsaszín álarc.

Irta: BARÉNYI FERENC.

(7. folytatás.)

— „De látom azóta is, sőt gyakrabban, állandóan látom, hiszen folyton róla ábrándozom. De most már nem úgy látom magam előtt mint kis leányt..“

— „Hanem hogyan?“

— „Felserdülve. Úgy, hogy a gyermekből leány lett, a leányból sudár termetű nő. Aki ragyog, mint a csillag az égen, aki virul mint a tavaszi rózsza, aki . . . aki olyan szép . . . olyan . . . gyönyörű, — mint maga!“

Lelke forró érzésétől és saját szavaitól megrészegetve, megragadta az illatos, fehér kezét és szenvedélyes hódolattal csókolta meg.

A szép hölgy mintha megijedt volna, megremegett és amint felnézett Varsa Sándorra, szép szeme olyan ártatlanul kék volt, mint a hosszú éjszakából ébredő reggeli égbolt. Nézte Varsa Sándort, nézte és mind melegebben ragyogott a szeme. Hogyne ragyogott volna, hiszen akkor már benne csillogott a legdrágább gyémánt — a könny. Könnyeborult szemmel odahajolt Varsához, aki boldogan magához akarta ölelni, hogy megcsókolja, de Bálint Valéria keces fordulattal ügyesen kivonta magát az ölelő karokból.

zése alkalmas volna nagyobb emberi gerjedelmek felkeltésére. Sőt úgy tudom, hogy e magyar eledel igen hathatós szer az idegek csillapítására. És mégis e csendes foglalkozást űző nép — természetesen értve annak félrevezetett rétegét — volt az első, amely a vörös rém szolgálatába szegődött.

Mint mindenütt, úgy Makón is volt és van szocialista párt. De a makói szocializmus nagyobb kilengéseket nem igen csinált. Egy csapásra megváltozott azonban a helyzet, amint Boromissza Jenő tanár Makóra került.

Evvél az emberrel bővebben kell foglalkoznom, mert tisztán az ő műve, hogy 1919 január 30-ika véres betűkkel íródott be Makó város eddig csak csendes eseményeket tárgyaló történetébe.

Boromissza tanár igen eszes, képzett, sokoldalú ember. Nagy szóbőségű, erőteljes szónok. Végtelenül szerény, lealázkodó, behizelgő modorú, szellemi proletár voltát fenn hirdető, rongyait lépten-nyomon fitogtató egyén. De beteg ember.

A végletekig exaltált, egy idegones, úgyszólván férfi hisztérika.

Politikailag teljesen züllött. Szentesen dühös munkapárti, Makón a legizgágabb szocialista, sőt bevallottan kommunista. Egy ígérete, egy szava sem hihető, Marxot szőröstül-bőröstül feláldozta volna bármely pillanatban egy tál lencséért. Anyagilag teljesen ruinált. Éppen ezért a szó legigazibb értelmében konjunkturalovag.

De varázslatos egyéniségének a szocialista párt felül. Ő Makó prófétája. A nép vakon hisz neki és követi behúnyt szemmel árkon-bokron

keresztül. Ő pedig mindenáron kormánybiztos szeretne lenni.

Vágyai azonban egyelőre nem teljesülnek. A Károlyi-kormány dr. Petrovics polgármestert nevezi ki kormánybiztos-főispánnak.

Boromissza dül-fül. Azon mesterkedik, hogy egy monstre felvonulás keretében, amelyben a csendőrség és katonaság fegyveresen szintén részt venne, fejezze ki tiltakozását a szociáldemokrata párt a neki nem tetsző kinevezés ellen.

Ezen terv ellen én, ki a nagybecskereki csendőrszárny legénységével Makón találtam keserves otthont, leghevesebben tiltakoztam.

Boromissza is jobb belátásra tért. A tüntető felvonulást lefújta. Azonban tervei keresztülviteletét más oldalról igyekezett megvalósítani.

Tudta, hogy a rend és biztonság egyedüli támasza a forradalom vihara által már ugyan jól megtépázott, de azért még mindig megbízhatónak ismert csendőrség. Addig, míg az Makón van, zavarok aligha lehetnek, már pedig neki fejtelenség, zavar kell, hogy a zavarosban halászva, kifoghassa álmai netovábbját, a fényt, a hatalmat, tekintélyt, legfőképp zsíros dotációt ígéro kormánybiztosságot.

Itt-ott, hivatalokban, pártértekezleteken, vásár- és ünnepnapi népgyűléseken a szocialista párt a legkíméletlenebb kirohanásokat kezdte rendezni különösen a nagybecskereki csendőrök ellen. A munkás- és katonatanács egyenként, majd testületileg mind sűrűbben követelte a kormánybiztos-tól a csendőrségnek Makóról való azonnali elvezényeltetését. A felizgatott, a forradalom mámorá-

— „Majd holnap.“ Mondta igéző mosollyal s könnybenéző szép szemével még egyszer felpillantott Varsa Sándorra és befutott a villa kapuján.

Varsa Sándor úgy maradt ott, mint a megbabonázott. Az eddig oly mélyen titkolt és most öntudatlanul kirobbant szenvedélytől lobogó szemét rámeresztette az aranyos veretű rácsos kapura, mint az a halandó ember, aki előtt egyszer megnyílt a mennyország kapuja és — amikor már a mennyi gyönyörűséget megláthatta volna, — hirtelen bezárult sóvár szeme elől a nagy aranykapu s ő kívül rekedt — a földön.

IX.

„Majd holnap.“ Csengtek a fülében a kedves dalamú szavak. „Majd holnap.“ Mondta sokat ígérőn az a meggypiros kicsi szájaeska. Ki tudja, mit ígért e parányi két szóban!? Majd megtudja holnap, gondolta Varsa Sándor. De eljött a holnap és nem tudta meg.

Már kora reggel táviratot hozott neki a postás. Orsovára rendelték, azonnal indulnia kellett, még felé se nézhetett a Herkules-villának. Ezelőtt egy pár nappal még mennyire örült volna, hogy ha Herkulesfürdőtől távolodhatott volna. Most egyáltalában nem örült utazásának, ellenkezőleg nagyon lehangolta. Bizonytalan időre kellett bemennie helyettesítésre. Meddig tart? Lehet, hogy csak pár napig, lehet, hogy hetekig. Mindenesetre bármilyen rövid ideig is tartana, akkor is örökkévalóságnak fog felütni, amíg imádottját megint megláthatja. Majd írni fog neki. Kell írni, nehogy hirtelen eltűnését félreértse.

Orsován annyi munkája volt, hogy naphosszat folyton el volt foglalva. Bár gyakran szórakozottságot tapasztalt magán, azért sokirányú kötelességeinek mégis változatlan szorgalommal és jól megfelelt. Így telt el egy hét serény munkában. Szombat este arra gondolt, milyen jó lenne, ha vasárnap átmehetne Herkulesfürdőre. De erről lemondott, mert akkor szabadságot kellett volna kérnie és belátta, hogy őt ide azért rendelték be, hogy dolgozzék, nem pedig, hogy szabadságra menjen. Azzal vigasztalta magát, hogy talán nem tart sokáig.

A vasárnap délutáni pihenőjét sétálásra használta fel. Kiment a kikötőbe s ott sétált a Dunaparton. Elgyönyörködött a szép tájképen, elábrándozva nézte a sziklaszoros felé tóduló nagy vizet. Amint a vizet meg az eget nézte, ebből a lelki szemei előtt összeolvadó kékségből lassan emelkedett ki, mint a habléány a hullámokból: kék szem, fekete haj, kicsi piros száj, hamvas rózsás arc — Valéria.

„Varsa!“

Hallotta a hangot, de még nem érzékelte, csak merengett és nézte, csodálta szép álmképét.

— „Varsa! Jó napot!“

Szólt kedvesen az ismerős esengésű hang, melyre Varsa Sándor már feleszmélt, de akkor aztán ő gondolta, hogy álmodik.

Mint a kalásztenger aranyába a kék buzavirág, belenőtt az ő szép álmképe a valóságba. A kék szem tényleg rámosolygott, testestől-lelkestől előtte állt — Bálint Valéria és már kissé türelmetlenkedett.

— „Nem ismer meg?“

— „De igen“, szólt a nagy örömtől kipirulva. —

tól amúgy is megittasult nép a legizzóbb gyűlölettel fordult a csendőrség ellen, amelyben — a kiadott jelszavak szerint — a régi rend támaszát, nyomorának és elégtelenségének egyik forrását látta.

A kormánybiztos, az alispán és más intéző faktorok persze hallani sem akartak a csendőrség eltávolításáról.

Nekem ismételtén kijelentették, hogy egyedüli bizalmuk a csendőrségben van, ha az is eltávozik, akkor minden állami és egyéb funkció Makón azonnal megszűnik s velünk együtt a kormány hivatalnokai is kénytelenek lennének Makót elhagyni.

A körülmények teljes ismeretében ezt én magam is igen jól tudtam, s éppen azért a távozásra nem is gondolva, végeztettem tovább is az előírt szolgálatot, kényesen vigyázva arra, hogy semmi olyant el ne kövessünk, ami az amúgy is állandóan ellenünk izgatott tömeget még jobban ellenünk ingerelné.

Boromissza tanárt is érettebb megfontolásra és a párt üdvösebb befolyásolására intettem, mire ő csak a csendőröknek a szocialista párttól való idegenkedését hozta fel ürügyül és körömszakadtáig tagadta, hogy ő a csendőröknek nem lenne barátja és sohasem is kívánta, hogy Makót azok hagyják el.

Közben előfordult, hogy Földeák községben az oda hivatalosan kiszállt Urbanits Kálmán főszolgabíró a tömeg hivatalos funkciójában meggátolta, menekülésre készítette, földre teperte és úgy megverte, hogy rajta 20 napon túli sérülése-

„Kezét csókolom. Nem is mertem volna remélni, hogy most itt viszontláthatom.“

— „Az este jöttünk.“

— „Jöttek?“ Kérdezte némi rejtett féltékenységgel Varsa Sándor.

— „Igen jöttünk, azzal az öreg nénikével, aki velem volt akkor az autóban.“

— „Igen, igen, már egészen megfeledkeztem róla.“

— „Nem csodálom, hiszen azóta sem láthatta. Mert a néni otthon Herkulesen mindig vagy a vízben főzi a fájós lábait, vagy a kertben ül és olvas.“

— „Tényleg nem igen láttam.“

— „Nem jár ki. Most, hogy már jobban van a lábaival, kirándult ide, hogy régi ismerőseit meglátogassa. Engem is magával csalt, hátha látok itt olyat, ami érdekelne.“ Szemében pajzán huncutsággal jelentősen nézett e szavaknál Varsa őrmesterre.

— „Ennek én örvendek a legjobban. Őszintén mondhatom, hogyha bármivel kínáltak volna meg, semminek sem örvendtem volna meg ennyire, mint ennek a viszontlátásnak.“

— „Én is nagyon örülök s főként, hogy megtaláltam. Mert bizony azt sem tudtam volna, hogy hol keressem. Nem zavartam meg?“

— „Nem, nem, dehogy is. Csak elgyönyörködtem itt, néztem ezt a ritkaság tájképet.“

— „Igazán gyönyörű a Duna. Nézze ott azt a szigetet be helyes!“

— „Az ott Ada Kaleh.“

— „Ada Kaleh. Ez olyan törökösen hangzik.“

— „Igaz is, mert törökök lakják a kis szigetet...“

— „Törökök!? Hát az már Törökország!“

ket ejtett. Majd a tömeg a fegyverraktárt feltörte, 60 lőfegyvert magához vett s azokkal Czippán községi jegyző keresésére indult. Azt fellelve, botokkal és fegyvertusával össze-vissza verte, ujjait, melyeket összekulcsolva és irgalomért könyörögve bántalmazói felé nyújtott, több helyen eltörte, gerincét ketté törték és egy bestiális némbor ujjáival szeméit úgy összebökdöste, hogy azok teljesen megfeketedtek.

A zavargás elfojtására és a bűnösök kinyomozására 35 csendőrt küldtem Földeákra. 14 egyén elfogatott. Hogy azonban ily tömeges letartóztatás a lakosság körében újabb izgalmat ne keltsen, csak a főbűnösöket kísértetem be az ügyészséghez, míg a többit csak feljelentettem.

De a földeáki és makói szocialista párt a 3 egyén elfogatásába sem tudott belenyugodni és éles kifakadásokkal követelte tőlem azok azonnali szabadonbocsájtását. Mert akkor t. i. az volt a „jogrend“.

Nem tettem. És kijelentettem, hogy nekem az ország békéjének megóvása a kötelességem, nem pedig fosztogatók és gyilkosok dédelgetése. És úgy jár mindenki, aki a rendet zavarja, tartozzék az bármely párt kötelékébe is.

Boromissza tanár a vitának csendes hallgatója volt s látszólag elítélte a földeáki véres eseményeket. De csak látszólag, mert a következő vasárnapi népgyűlésen az ő jelenlétében a szocialista szónokok átkot szórtak a csendőrségre és újólag követelték, hogy a várost azonnal hagyják el.

A kétszínűsködés módfelett felbosszantott és

— „Nem. A kis sziget 1878 óta hozzánk tartozik, amikor az orosz-török háború után a monarchia megszállta.“

— „Sok katona van a szigeten?“

— „Kevés. Mindössze egy gyalogszázad és vagy ötven vártüzér.“

— „Katonai erőd van a szigeten?“

— „Nines, ezek inkább csak a jelképes megszállásért vannak. Amint látja, nagyon kicsi a sziget, alig van néhány lakósa és azok is mind jámbor muzulmánok. Kivételes helyzetet élveznek, adót nem fizetnek, kapnak sőt meg mi egymást az államtól. Dohánnyal, cukorkával és egyéb aprósággal kereskednek. Ebből élnek. Persze, amit nyáron keresnek, mert akkor van itt nagyobb idegenforgalom. A fürdővendégek és az itt átutazók mind el-el látogatnak a szigetre.“

— „Szeretném én is megnézni! Hogy lehet odamenni?“

— „Csónakon. Vannak itt csajkások, akik egy pár hatosért szívesen átvisznek. — Ha megelégszik az én társaságommal, én örömet elkísérem.“

— „Nagyon hálás leszek érte. Csak nem gondolta, hogy magamban mennék?“

— „Nem, de hát az öreg néni?“

— „Az csak maradjon az ismerőseinél“ — felelte nevetve Bálint Valéria.

Varsa Sándor intett a legközelebbi csónakosnak. „Nos tessék, menjünk, ha úgy tetszik. — Ott szállunk be a csónakba. — Jó napot Musztafa!“ — fogadta a csónakos köszöntését s aztán besegítette a csónakba Bálint Valériát.

(Folytatjuk.)

másnap a tanárnak egy szűkebb bizottság keretében, tudtára adtam, hogy alattomos támadását már tovább tűrni nem fogom s a központi vezetőség előtt a makói szocialista párt rendbontó, lázító eljárását feltárom, de már most sem tűröm meg, hogy a párt a nép, különösen a fiatal katonák körében, bolsevistákat neveljen.

A budapesti kommunistákat a kormány akkor még legalább színleg üldözte, s így kijelentésem a tanárt meghökkentette és ígérte, hogy minden lehetőséget elkövet az ellentétek kiegyenlítésére.

De már akkor Boromissza tanár az 5600 korona leszerelési járulék beigérésével, olvasók, játszótermek, kitűnő ellátás, vadonatúj ruhák, csupa szórakozás és semmi szolgálat kilátásba helyezésével a fiatal tüzér katonákat úgy megmértelyezte, hogy a gyorsan bekövetkező események sodrának már semmi sem tudott gátat vetni.

1919 január hó 29-én este 7 órakor Boromissza tanár a katonákat a városházára újból gyűlésre hívta össze. Lehet, hogy fenyegetésem hatása alatt a tisztjeik kifosztását, elcsapását, lefokozását kimondó katonákat talán mérsékletre akarta inteni, de nem hiszem, mert hisz a katonák lázongása éppen bevágott terveibe, hisz másért sem dolgozott hónapokon keresztül, mint-hogy a katonai hatalmat magához ragadva, makói diktátorként magát kikiáltassa.

A gyűlésen a jelenvolt szocialista-kommunisták és az ugyanilyenné átgyúrt katonák Petrovics kormánybiztos elcsapását kimondották és mindjárt helyébe Boromissza tanárt „népbiztos“-sá kikiáltották. De egyúttal elhatározták azt is, hogy a nekik nem megbízható csendőrséget lefegyverzik. Ez már tisztán lenini tanítás: lefegyverezni a karhatalmakat és felfegyverezni a proletárokat. Kimondotta a gyűlés azt is, hogy másnap dél előtt 9 órakor a városháza előtt nagy fegyveres tömeggyűlést tartanak és határozatukat a néppel közlik.

Boromissza hatalmi tébolyában egy szóval sem tiltakozott e véres következményeket méhében rejtő örült határozatok ellen, sőt ő maga ellenőrizte a katonákat, hogy a fegyverraktárakat tényleg feltörik-e és magukat tényleg felfegyverzik-e, úgy, amint azt szintén elhatározták.

E hír vételére azonnal a polgári leányiskolába siettem, hová a Makón volt 64 csendőroemet tüstént összpontosítottam és készenlétbe helyeztem. Azok közül 10-et egy géppuskával az elemi iskolában levő szárnyiroda őrzetére rendeltem. Ez iskola a polgári leányiskolával közvetlen szomszédos, sőt azzal egy udvarral is bír.

A polgári iskolában maradt még Fodor György százados, 54 csendőr és még két géppuskám. A géppuskákat a volt 12. közös gyaolgezredtől kaptam kölcsön, mert tisztán kézi lőfegyverekkel a nagy felfordulás idejében alig érvényesülhettünk.

Csendőreimmel a történeteket közöltem és kilátásba helyeztem azon borzalmakat, ha követelt fegyvereinket átadva, teljesen védtelenül elleneink kezei közé jutunk. Közöltem, hogy ez én határozatom a kommunisták határozatára az, hogy a csendőrség fegyvereit semmi szín alatt ki nem

szolgáltatom, magamat lefegyvereztetni nem engedem, történjék bármi, a tébolyodott tanár bomlott hadával a küzdelmet felveszem, mert a világ szégyenére az egykor rettegett csendőrök sehonnai gyülelész csőceselék előtt — bármennyien legyenek is azok — meg nem hunyászkodhatnak.

De Makóról ellentállás nélkül el sem vonulhatunk, mert a városban még 22 ezer tisztességes polgár van, kik bizonyára rettegve gondolnak a bekövetkező borzalmakra, azokat cserben nem hagyhatjuk, ha ezt tennők, azok utálattal gondolnának a régi magyar csendőrök gyászos utódaira, kik életüknél a becsületet kevesebbire becsülve, gyáva nyúlként a forradalomszülte annyi komoly veszedelem után most megfutamodnának.

Bár a Pogány-féle teoriák a fegyelem legyengülésében, a bizalmi-rendszer az engedelmesség meglazításában egyes kisebb ellenálló-képességgel bíró csendőröknél elég rombolólag hatottak és felsőbb rendeletre, az akkori idők szelleméhez mérten, valamennyi csendőr egyénnek a szociáldemokrata pártba be kellett lépni — ezt meg a meggyőződés szabadságának nevezték — mégis elhangzott buzdításomra legénységem, mint egy ember, fegyverét göresösen markába szorítva, kijelentette, hogy attól csak életük árán válnak meg. Követnek mindenben és bárhová.

Ezenközben megtudtam, hogy a fiatal katonák a tüzérlaktanya fegyvertárát, tisztjeik és jóérzésű altisztjeik minden ellenkezése dacára, tényleg feltörték, ott körülbelül 600 fegyvert és sok municiót véve magukhoz, a városban elszéledtek. Ekkor tudtam már, hogy az éjjel vagy másnap mintegy 1200 fegyveres emberrel kell megküzdenem.

A polgári leányiskola minden oldalról nyílt volt. A balszárnyon velem egy folyosón 40—50 nemzetőr is elszállásolva volt, kiket éppen nem volt okom megbízhatóknak tartani. Meglepetések ellen az épület 4 sarkára 1—1 őrt állítottam, az összeköttetést egy az épület körül járó csendőr látta el, ki az utcán és a kerítés nélküli iskola mélyen elterülő udvarán megfigyeléseket is eszközölt. Egy csendőrrel tartottam fenn az elemi iskolában lévőekkel az érintkezést, egy csendőr pedig a folyosót kettéválasztó zárt ajtót ügyelte, mert a nemzetőrök sürgése-forgása is igen gyanúsnak látszott. A városba ezenfelül egy-két tábori ruhás fegyvertelen csendőrt kiküldtem, kik magukat leszerelt és szintén elégedetlen katonáknak kiadva, pompás eredménnyel kémkedtek. Telefonon segítségről is gondoskodni akartam, de összeköttetést nem kaptam, mert a „tanár úr“ a telefonközpontot embereivel ekkor már megszállatta. Telefon híján Papp József, jelenleg Szege-den szolgáló gazdasági tiszthelyetteset küldtem a hajnali vonattal Mezőhegyesre és általa kértem az ott állomásozó orsovai szárnyparancsnokot, hogy amennyi emberrel csak tud, jöjjön azonnal segítségemre. Egyben közöltem vele azt is, hogy ne Makón, hanem az előtt a nyílt pályán szálljon le a vonatról, mert a lázadó csőceselék és katonák az állomáson, értesüléseim szerint, gépfegyvertűzzel fogadják.

A Nagylakon szolgálatot teljesítő 24 embereimet ily módon szintén kiértésítettem.

Ezek után a szárny pénztárából 183 ezer korona kékpénzt magamhoz véve, visszamentem legénységem közé, várva a fejleményeket.

El voltam tökévelve csak nagyobb erővel és akkor fellépni, ha a bolsevisták valahol személyeken vagy dolgokon erőszakot követnének el. De éjjel 11 óráig semmi sem történt. A vett jelentések szintén nyugalomról számoltak be.

Csekély létszámom szaporítandó, személyesen átmentem a 3-ik szomszédban elszállásolva volt határrendőrökhöz is és őket csatlakozásra hívtam fel. Azok parancsnokukkal Grund Oszkár fogalmazóval át is jöttek hozzám, de míg én a pénzt lakásomon feleségemnek átadtam, visszatértek szállásukra és többé őket nem is láttam.

A síri nyugalom nekem igen gyanús volt. Erős vihart éreztem, miként a tengerész a nyomasztó szélesend alatt. A legénységem tehát fel nem oszlattam, sem kiadott intézkedéseimen nem változtattam.

Ránk virradt végre derűsen, lassan az örökké emlékezetes másnap: 1919. évi január hó 30-ika. D. e. 7 órakor szállásunk előtt még Czirbus István nemzetőrparancsnokkal találkoztam, kit szintén felkértem támogatásomra. Ő minden jót ígért és közölte nagyhirtelen, hogy nemzetőrei nem mind megbízhatók de éppen azért ő veszi át a parancsnokságot és akkor szavatol mindenért. Ezzel elsietett a városháza felé. Azóta csak a tárgyalás napján a vádlottak padján láttam ismét.

Reggel 8 óra után vállra dobott fegyverrel sűrű csoportokban gyülekeztek a katonák és katonaruhás egyének a városháza előtti téren. Hagytam; amíg rendzavarás nincs, addig nekünk sines dolgunk.

Ilyen, a hatóságok és a lakosság terrorizálását célzó fegyveres felvonulások az időben — sajnos — sűrűn előfordultak.

Fodor György századost a szárnyiroda védelmére rendelt legénység élére állítottam.

Délelőtt 9 órakor megkezdődött a népgyűlés. Az óriási tömeg nagy lelkesedéssel szankcionálta a szociáldemokrata párt 2 fontos határozatát, hogy Boromissza tanár a „népbiztos“ és hogy leszerelik a csendőrséget. A szónokok az erkélyről beszéltek, köztük a tanár is.

Czirbus nemzetőrparancsnok az erkélyről tüstént kijelentette, hogy ő a nemzetőrség fegyvereit hajlandó azonnal kiszolgáltatni és a szociáldemokrata párt rendelkezésére bocsátani. Egy szónok a csendőrség lefegyverzésére 24 órai időt javasolt, mire Boromissza indulatosan közbekiáltott:

— Nem, 24 percet sem várok!

E végzetleges szavak 7 ember halálát és 50—60 egyén sebesülését jelentették.

A tanár végzetes kijelentése után a nép Bodor Sándornak, a munkástanács elnökének vezetése mellett szállásunk felé indult, hogy a böles határozatot végrehajtsák. Az elnök e botor tettéért majdnem életével lakolt, mert később a fegyverhasználat folyamán súlyos tüdőlövést kapott.

A gyűlés előtt is járt már nálam egy nagyobb fegyveres csoport. Kiűzentem, hogy csak 3 embert fogadok, azokat is csak fegyver nélkül. Három fegyvertelen ember vissza is szemtelenkedett

és pökhendi módon fegyvereinket követelte tőlem, nevezetesen a 3 géppuskát, mert az a csendőrségnek nem dukál. Természetesen elutasítottam őket.

Délelőtt 10 órakor Fülöp Lajos g. tiszthelyettes a szárny telefonjához kéretett, hogy a nemzetőrparancsnok óhajt velem beszélni. Átszaladtam az elemi iskolába és miközben veszem a kagylót, 5—6 puska lövést hallottam a leányiskolából. Ez volt a lázadók beköszöntője. Gondolták, ez a lefegyverzés leghelyesebb módja.

Természetes, a csendőrök sem hagyták magukat. Pillanatok alatt puskák dörrenésétől és gépfegyver kattogástól lett hangos e rövid idő előtt még oly csendes környék.

Telefonálásról szó sem lehetett. De nem is volt rá szükség, mert a nemzetőrparancsnok — mint Fodor százados azt nekem jelentette — csak azt akarta velem közölni, hogy ő már lerakta a fegyvert, adjam át én is.

A lázadók az első lövéseket ugyancsak jól célozva adták. Mind az öt mellmagasságban azon szék fölött haladt el, amelyen én legénységem között a szobában ültem. Engem akartak mindenáron elintézni, gondolván, ha nincs pásztor, nincsen nyáj sem! És ki tudja, nem számítottak-e helyesen? Dühük ellenem még másnap sem csillapult, mert dr. Petrovics kormánybiztostól fegyveresen követelték, hogy véstörvényszéket alakítsom fölöttem. De hát ebben is vásott a foguk.

A gépfegyvertűzzel egyidejűleg a szárnyirodába vezető nyitott folyosót a szemközti kertből, az udvar védett helyeiről, szintén löni kezdték és az iroda 4 ablakos, utcafelőli részén is fegyveres katonák csoportosultak. A leányiskolában már a második gépfegyver is kattogott. Lassankint egész rendes ütközet fejlődött ki. E pillanatban egy ijedt, fegyvertelen csendőr rohant át hozzám és magából kikelve kiabálta, hogy a csendőrök a leányiskolában letették a fegyvert és szétszaladtak és abban a pillanatban el is tűnt.

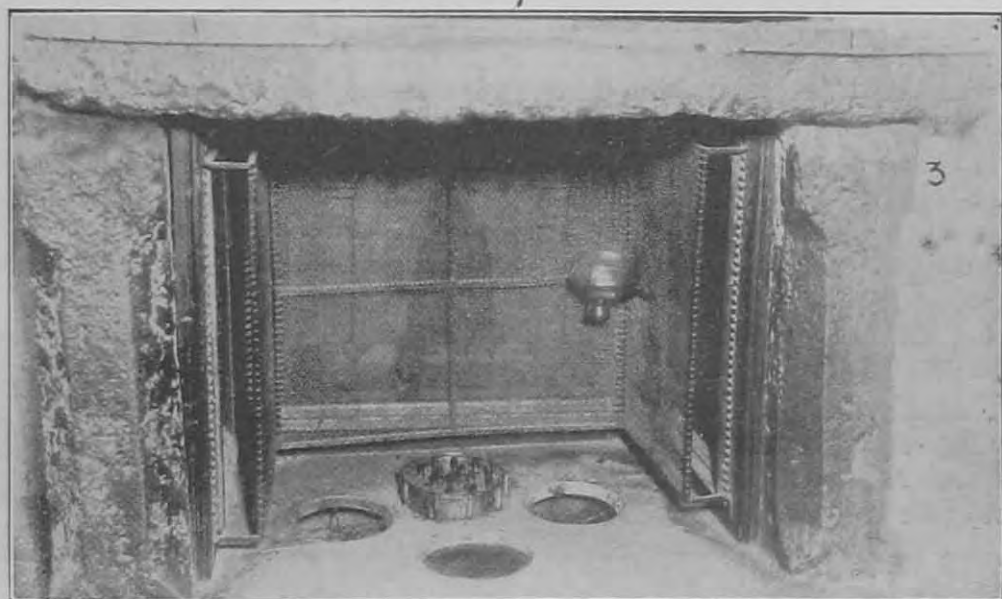
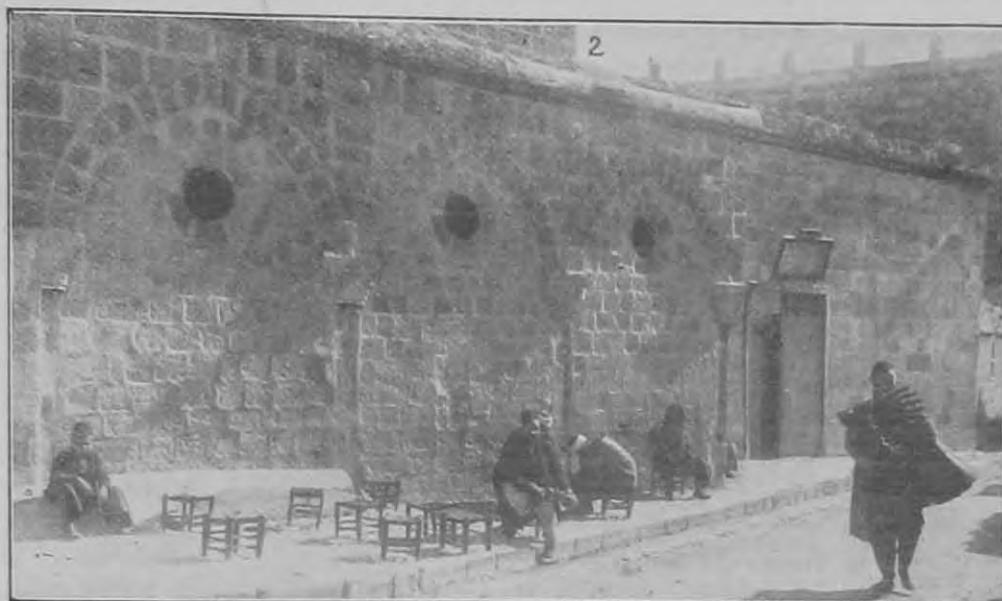
A háborúban sokszor volt alkalmam a halállal farkasszemet nézni. Mondhatom, nem izgatott. De most megrendültem. Eszerint már csak tizenketten vagyunk, ezernél is több emberrel szemben, a sikeres ellenállás legkisebb reménye nélkül. De cselekednem kellett, mert a megadás vagy tétovázás gyalázatos halálunkat jelentette volna.

Azt átláttam, hogy a sokablakos irodában rostává lőnek bennünket, oda tehát be nem huzódhattunk. De az oszlopos és téglából rakott falpárkányos folyosón még talán addig tarthatjuk magunkat, míg a kért segítség megérkezik. Hisz legfeljebb fél órai erős küzdelemről lehet szó.

Mind a tíz embert Fodor századossal kirendeltem tehát most már a folyosóra; a szárny még vagy 150 ezernyi 200 koronás készpénzét egy szivarskatulyába begyömöszölve, azzal hónom alatt én is a küzdők közé álltam. És lőttük mi is a rejtekhelyeiken jól elbújt lázadókat.

A másik épületben a fegyverek szintén szünet nélkül ropogtak. Igyekeztem, hogy a másik udvarban történeteket felderítsem, a lázadók pokoli tüzeben kivihetetlen volt. Majd egy rövidke pillanatra tűzszünet állott be.

Erre tüstént Czindel Szilveszter 1. oszt. tiszt-helyettes termett mellettem és jelentette, hogy a másik épületben levő csendőrök megadásáról szóló

Husvétli képek Jeruzsálemből. — Az a lépcső, ahol reá rakták a keresztet Krisztus Urunk vállára. — 2. Az a hely, ahol Krisztus Urunk összeroskadt keresztje súlya alatt, mikor a Golgotára ment. — 3. Annak a börtön-cellának a bejárata, ahol Krisztus Urunkat fogva tartották. — 4. Részlet a Gethsemane-kertből. A közepén álló óriási olajfa alatt imádkozott állítólag Jézus, mikor a poroszlók elfogták. („Atlantic.”)

jelentés nem igaz, mind együtt vannak, csak egy-két gyáva alak dobálta el a fegyverét, ordítva: „adjuk meg magunkat!” és azok el is menekültek.

Czindel, azóta nyugállományba ment tiszt-helyettes volt a hareban a legfőbb támaszom.

Bátor, elszánt, higgadt katona, lelke a legénységnek. Példája és szavai lelkesítők, magával ragadók. Kitünő esendőr, réme a rabló, fosztogató forradalmároknak. A forradalom alatt nem egy szép fegyvertény fűződik nevéhez.

A csatlakozást Czindel megjelenése után azonnal elrendeltem. A mozgolódást észrevéve, a fegyveres banditák újra erős puskatűz alá vettek, de azért mind egy szálig épen átfuthattunk a leányiskolába. Itt gyorsan tájékozódva, a küzdőket szétosztottam, az udvari rész védelmét 1 géppuskával Fodor századosra bízam, magam pedig még 2 gépfegyverrel a hevesebb támadásnak kitett utcai frontot védtem.

Grozony Valér azóta elhunyt g. tiszthelyettes Fodor százados mellett vitézkedett géppuskájával. El derek altiszt mintaképe volt a tegyelmezett, a régi rendhez és előjáróihoz vére utolsó cseppjéig ragaszkodó katonának. Román származása dacára a legjobb magyar, megbízhatósága közmondásos, a hűség élő szobra. Nyugodt, jó katona, nekem mindvégig igen kedvelt emberem. Emlékét áldani és őrizni fogom!

Az udvaron jeleskedett Salzer A. Sándor jelenleg nyugállományú tiszthelyettes is. Képzett fő, határozott, gyors felfogással. Melle a háborúban megszerezhető volt összes kitüntetésekkel tele. Vitézsége és használhatósága mind-megannyi jelei.

Itt küzdött Walther Győző azóta nyugállományú tiszthelyettes is. Sokoldalú ember, hűséges, nyugalmával azokban a zavaros időkben nagy segítségemre volt. A hareban kitartó nyugalma sona el nem hagyja, a legnagyobb tűzben is féltékenyen őrzi oldalán lógo Gyulai-táskáját, miben a legénység zsoldját hordja. Nagy, felsodrott bajúszával, boltozatos homlokával, hátraszegett, kurta nyakával élénken emlékeztet a nagy orosz-erő Hindenburgra.

Az utcán az egyik géppuskát K. Szabó Lajos tiszthelyettes (Battonya) kezelte. Vitéz, igen nyugodt, soha nem csüggedő, fegyverével kiválóan bánni tudó katona. A forradalmi időkben is józan eszű, fegyelmezett, ragaszkodó.

A másik gépfegyvert Darabos Pál akkor próbaesendőr irányozta. Egy ház sarkán, kitéve a lázadók kitünő céltáblájául feküdt hason géppuskája előtt oly nyugodtan, mintha déli sziesztáját tartaná. Szivarja szájában akkor is égett, mikor mintegy egy órai harc után mi lettünk a helyzet urai.

A harc, sajnos, mindkét részről áldozatokat is követelt. Mindjárt az első összeütközésnél súlyos bokalövést kapott Komáromi Márton esendőr. Erős a gyanum, hogy az első puskolövésre kereket oldott nemzetőrök lötték őt nyomorékká, mert a harc kezdetekor éppen ő állott őrt a folyosón.

Másik súlyos sebesültem volt Gresák András esendőr. Egy tüdő- és egy hátlövessel. Valami ütéstől arca is vérzett. Az egész ember csupa vér volt,

de azért saját lábán folyton nyomomban volt, később kórházba került és szerencsésen ki is gyógyult.

Egy esendőr (nevét már nem tudom) megkönnyebb fejlövést kapott. A lövés valami agynyomást idézhetett nála elő, mert folyton tántorgott és zavartan beszélt, de öntudata ébren volt és a géppuskásoknak sebesülten is hűségesen hordta a töltényt.

Herczeg Imre tiszthelyettes a harc folyamán elfogatván, pisztolylovéstól állítólag véletlen bal-eset folytán meghalt.

Veszteségünket azonban elleneink drágán fizették meg.

A lázadók közül Bodor Sándor munkástanácsi elnök esett össze elsőnek a esendőrök tüzetől. Igen veszélyes tüdőlovést kapott, sokáig elmélkedhetett kórágán küldetésének bárgyúsága és hazafiatlansága felett.

Elestek mell-, has- és tüdőlövések következtében: Tóth István, Joó János, Faragó Pál, K. Szabó József, Wiesenberg Lajos és Juhász István makói lakosok. És azonfelül vagy 40—50-en súlyosabban és könnyebben megsebesültek.

A lázadó csőselék és katonák tervszerű és szívós védekezésünknek, majd támadásainknak nem tudtak ellentánni, egy óra leforgása alatt majdnem minden ellenséges puskát elhallgattattunk. Csak itt-ott pukkantak egyes nyugtalanító lövések.

A nyugalom alatt rendezkedtem. Számba vettem embereimet: 45 volt a 3 sebesültön kívül, 14 eltűnt. Ezek később elnyerték méltó büntetésüket, közülök többen később a testületből ki is közöstitettek.

Híre ment, hogy a lázadók újabb támadásra szervezkednek. Géppuskákért és ágyukért mentek. A kért segítség pedig nem jött, noha már egy órával előbb kellett volna érkeznie. Csapatom nyugtalan lett. A pánik kitörésétől kellett tartanom. Nagy tusakodás után elhatároztam tehát, hogy egy újabb támadás elől — mely reánk nézve segítség hiányában már eleve kilátástalan volt — kitérek. Kiadtam a visszavonulásra a parancsot a hosszú Szegedi utcán át a Maros hídjához. A hídon túl szerbek álltak.

Ha egy tömegben kitör a pánik, amely az embereket hanyatt-homlok menekülésre készíti, akkor az ellen semmiféle morális erő sem használ. És ez alól az általános emberi gyengeség alól sokszor nem vonhatják ki magukat még a legvitézebb katonák sem, mert bizony kevés az olyan katona, aki elmondhatja magáról, hogy sokszoros túlerővel szemben nem voltak röpké pillanatai, mikor érezte, hogy ereje és bátorsága fogy.

A pánikra számtalan példát lehet felhozni és igazán sokszor csak semmiség idézi elő a végzetes riadalmat.

A nordlingeni esatában a francia gyalogság, mely a megvert császári csapatokat üldözte, hirtelen észrevéven, hogy két svadron lovasság kapta oldalba — pedig talán éppen francia lovasság volt, — abbahagyta az ellenség üldözését és rémülten kiabálta: „elvágták az útunkat!” Kész volt a pánik, rohantak hátrafelé.

Egy tábornok emlékirataiban beszéli: Egy

gyaloghadosztály menetelt a bozótos, szűk hegyi szoroson, a lovasság és tüzérség előtte. A vezető tábornok néhány ágyut rendelt ki a környező magaslatokra, a tüzekek elérvén a kijelölt helyet, kinyitották a municiók ládákat, melyeknek nehéz fedelét, a becsukásnál sietségben eleresztvén, azok becsapódása sokszorosán verődött vissza a hegyek között. A lovasság ezt ellenséges ágyuzónak vélte és azt hitte, hogy keresztűzbe került: hanyatt-homlok vágatott visszafelé. A tábornok véletlenül éppen ekkor fuvatta meg a jelt az ügetésre. No, éppen csak ez hiányzott! A megriadt lovasság most már csakugyan azt hitte, hogy meglepte az ellenség, eszeveszetten rohant visszafelé, s meg sem állt csak mintegy 20—30 kilométernyi út után.

A pánik — megfigyelések szerint — leginkább olyan csapatoknál tör ki, melyeknél a csüggedés, éhség, kimerültség észlelhető.

Az orosz-japan háborúban egy fárasztó csata után a szabadban táborozott az orosz sereg. Várták a sebesültek érkezését. Mikor a vonat ezekkel közeledett, riadót fuvattak, hogy szabaddá tegyék a pályát. A riadót mindenki félre értette, pánik tört ki: „Itt van a japán lovasság!” ordították összevissza, egymást gazolva és lövöldözve rohant mindenki szanaszét. Ezek a katonák éhesek és kimerültek voltak.

De még a győzelmes sereget is elfoghatja a pánik.

1866-ban bekerítették és megverték a poroszok balszárnyát. A győztes sereg éhesen, fullasztó hőségben üldözte másnap is az ellenséget. Egyszer csak oldalról több lövés dördült el. A fáradt és éhes katonákban egyszerre az a gondolat támadt, hogy bekerítették őket és a pánik erre kitört. No, hiszen vége is lett a győzelemnek, elvesztették a csatát helyrehozhatatlanul.

Ennyi legyen elég nyugtalan embereim lelkiállapotának megvilágítására, kik még hozzá egész éjjel nagy izgalmak között virrasztottak, sok közülük az otahok és szerbek által teljesen kifosztott volt és így erőtlenségüket a túlnyomó erővel támadó ellenféllel szemben sokszorosán érezték.

A visszavonulásra, illetőleg az újabb védelmi állás elfoglalására kiadott parancsom azonban tüstént helyreállította lelki egyensúlyukat. Erre szükség is volt, mert még nagy küzdelmek előtt állottunk. A lázadók újra megtámadtak.

Az elemi iskola egyik sarkánál egy utca kereszteli a Szegedi-utcát. Ezt az újólagos erőre kapott csőcselék erős keresztűz alatt tartja. Az utcát a sarkokról K. Szabó Lajos és Grozony tiszthelyettesekkel jobbra-balra lövetem és Darabos próbacsendőrrel együtt én magam a visszavonulást fedezem.

De így is nehezen megy a keresztúton való áthatolás. A szerencsésen átjutókból Fodor százados parancsnoksága alatt egypár embert visszarendelek a géppuskások támogatására. Ezek az ellenkező sarkokról a keresztutca géppuskák által nem pártázott részét lövik. Különösen ki kell emelnem itt Szabó József g. tiszthelyettes (Szeged) magatartását, ki igen vitéz, nyugodt, higgadt viselkedésével a többi csendőrt is magával ragadta és a veszedelmes ponton való átjutást nagyban elősegítette.

Már csak 1—2 csendőr és én maradtunk innen a fedező géppuskással. Ez utóbbi is átszalad puská-

jával baj nélkül, úgy én is, de az utánam jövő Bán Péter tiszthelyettes súlyos comblövéssel az úton marad, majd két irodabeli altiszttem bevoncsolja az iskolába.

A géppuskásokat oly erővel lövik, hogy néhai jó Grozony tiszthelyettesem kénytelen volt egy kapualjban védelmet keresni. Szorongatott helyzetéből kiszabadítjuk és parancsomra gépfegyverét vállára kapva nyomul ő is utánunk.

A Szegedi-utca két oldalán jóformán kapualjtól-kapualjig surranva haladhattunk, mert a lázadók a házakból és kerítések mögül formális hajtővadászatot rendeztek ránk. Természetesen a tüzet mi is mindannyiszor viszonzottuk.

Aki utcai harcban már résztvett, az tudja, hogy annál veszedelmesebb, egyben vérig bősztőbb nincsen. Aki kívül van, azt körülövdözik, de nem tudja, hogy ki, nem tudja, hogy honnan. A védekezés alig lehetséges. Szerencsenk, hogy a lázadók most gyalázatosan lónek, senkit el nem találnak, csak az utat szegélyező akácfa ágait pufogatják nyakunkba.

A Maros hídjánál gépfegyverekkel egy kisebb csoport támad ránk. És míg ezekkel küzködünk, a lázadók ellepik a terepet és erős puskatűzzel 3 oldalról szorongatnak bennünket. Egy géppuskánk felmondja a szolgálatot, a Marosba dobjuk. Töltényünk már majdnem semmi nincs, az annyi küzdelmet átélt csapatom igen fáradt és reményvesztett, eredményes harcot tovább már nem remélhetek.

Visszavonultunk a hidon. Itt a szerb hídőrség már fegyverben áll és lesi a fejleményeket. Túl a hídfőnél a harc mind kedvezőtlenebbé válik, Fodor százados utánam jön 47 csendőrrel (köztük 3 sebesült). Sajnálom, hogy a kiválóan viselkedő csendőrök közül a legtöbbször neve emlékemben már elhomályosult.

A szerb oldalról leadott lövésekkel elriasztjuk az utánunk merészkedőket, aztán végleg elnémulnak a fegyverek, csak a lázadók zsongása hallik át a Maroson.

Történetem végéhez értem. Lehet, hogy mai szemmel nézve a dolgot, hibákat is követtünk el, de aki az *akkori időkben* másképp és jobban csinálta volna, az vesse rám az első követ. A fegyverhasználatlaltal pedig elmentem a végső határokig, többet várni embertől nem lehetett. A fegyverhasználatot kivizsgáló bizottság, melyben az országos szociáldemokrata párt egy tekintélyes tagjával szintén képviselve volt, kimondotta, hogy a fegyverhasználatot a régi jó időkben aranybetűkkel írták volna meg a magyar csendőrség történetében.

Kedves olvasóm! elhiheted tehát, hogy ez és így történt az Úrnak 1919. évében január hava 30-ikán, amikor a magyar a magyart ölte azért, hogy egy megveszekedett emberből népbiztos lehessen.

A „tanár úr“ méltó jutalmát — nem ugyan mint remélte — elvette. Összesen 9 évig elnékedhetik azon, hogy milyen jó is lett volna istenadta tehetségét a felfordulás napjaiban is a magyar haza és a becsületes társadalom szolgálatába állítani.

Az események további alakulása ugyan még szoroson ide tartozna, de azt majd esetleg később fogom ismertetni.

Az Etna kráterének megfigyelése. Az olasz kormány elrendelte, hogy a tűzhányókat repülők figyeljék. (Wipró fényképe.)

szítését s e célból, ha kell, a főtárgyalás félbeszakítását vagy elnapolását rendeli el.

Ha a haditörvényszék a vádló indítványához képest vagy ily indítvány nélkül is, a főtárgyalás folyamában vagy befejezése után azt tartja, hogy a vádlott nem tartozik a honvéd büntető bíraskodás alá, saját illetéktelenségét ítélettel azonnal kimondja.

Itt mindenekelőtt ki kell emelni, hogy a haditörvényszék köteles a saját illetéktelenségét ítélettel kimondani, ha a főtárgyalás folyamában vagy befejezése után, akár indítvány folytán, akár e nélkül, arra a meggyőződésre jut, hogy a honvédség büntetőbíraskodásának egyáltalában nincs helye. Hogy ilyen esetekben a vádlottat sem elítélni, sem felmenteni nem lehet, az kétségtelen; de az ügy érdemével tovább foglalkozni, esetleg a bizonyításfelvételt folytatni szintén céltalan lenne, mert az illetékes bíróság úgy sem alapíthatná ítéletét erre a bizonyításfelvételre.

A haditörvényszék nem nyilváníthatja magát illetéktelennek azért, mivel a) az ügy a fennforgó lehetőség folytán fegyelmi úton elintézhető lett volna, vagy b) mivel azt tartja, hogy a vád emelésénél a honvéd-bíróságok illetékességére nézve megállapított alapelvek megtartottak ugyan, azonban a vádemelést személyi tekintetben nem illetékes parancsnok rendelte el.

Az a) alatti esetre nézve ismételtén meg kell jegyeznünk, hogy annak elbírálása, vajjon valamely büncselekmény fegyelmi vagy bírói úton torlandó-e meg, elsősorban a terheltnek fegyelmi fenytő hatalommal felruházott előljáróját, és ha az eset az illetékes parancsnoknál jelentetett fel, ezt a parancsnokot illeti. Mind a két parancsnok felelős az alájuk rendelt csapatoknál a fegyelem fenntartásáért, minélfogva nem lehet a bíróságot felhatalmazni, hogy ez valamely vétségnek fegyelmi úton megtorlását rendelhesse el akkor, amidőn az illetékes parancsnok előforduló esetben a fegyelem érdekében a bírósági úton megbüntetést tartja szükségesnek s ehhez képest a bíróságnál a vádiratot benyújtja.

A b) pontra vonatkozólag tudni kell, hogy abban az esetben, ha kétséssé válik, vajjon valamely terhelt

ellen az eljárásra több parancsnok közül melyik az illetékes: a határozásra közös előljáró parancsnokunk van hivatva és hogy e tekintetben a legfelsőbb honvéd törvényszéket a határozás csak akkor illeti meg, ha közös előljáró parancsnok nincs; továbbá, hogy bizonyos esetekben az illetékességre nézve a parancsnokok egymásközt meg is egyezhetnek, végül, hogy tárgyi összefüggés esetében az egyesített bűnvádi ügyekre nézve az illetékes parancsnokot a körülményekhez képest a közös előljáró parancsnok vagy a legfelsőbb honvéd törvényszék határozza meg.

Ebből folyólag az elsőfokú bíróságnak nem állhat jogában azt a kérdést bírálgatni, vajjon a parancsnok a vádlott személyét tekintve illetékes volt-e a bűnvádi üldözésre vagy sem, feltéve, hogy a parancsnok a honvéd és a polgári büntetőbíraskodás között fennálló törvényes határokat, továbbá saját tárgyi hatáskörének határait megtartotta. Ezzel ellentétes rendelkezés különben ellenkeznék az illetékes parancsnok állásával és tekintélyével, a vádlottnak vagy az eljárás céljának pedig semmi előnyt sem nyújtana.

A haditörvényszék a vádló indítványaihoz csak annyiban van kötve, hogy nem mondhatja ki a vádlottat bűnösnek oly tetteben, amelyre a vád sem eredetileg nem irányult, sem a főtárgyaláson ki nem terjesztetett.

Ha azonban a haditörvényszék azt látja, hogy a vád alapjául szolgáló tények magukban vagy kapcsolatban azokkal a körülményekkel, amelyek csak a főtárgyalás folyamán merültek fel, más büncselekményt állapítanak meg, mint amelyet a vád megjelölt, a haditörvényszék tekintet nélkül arra, hogy a vádló tette erre célzó indítványt, saját jogi meggyőződése szerint hoz ítéletet és a vádban foglalt minősítéshez kötve nincs. Ha a vádlott tette a haditörvényszék nézete szerint súlyosabban büntetendő, mint az, amelyre a vád irányult, vagy ha arra oly minősítés alkalmazható, amely új irányban teszi a védelemnek előkészítését szükségessé, a haditörvényszék a vádlót és a vádlottat ítélethez az elött, semmisség terhe alatt meghallgatja és a főtárgyalás félbeszakítása vagy elnapolása iránt netalán tett indítványait fölött határoz.

(Folytatjuk.)

A csendőrség fegyverhasználati joga.

Irta: GERGELY ENDRE ny. százados.

I.

A közigazgatási fegyverhasználati jogról általában

Az állam felségjogából következik, hogy akaratát mindenkivel szemben érvényesítheti. Ha az állami akarral az egyén akarata vagy törekvése meg nem egyezik, akkor ebből az összeütközésből az államnak kell győztesen kikerülnie. Azon célból, hogy akaratának érvényesülését mindenkivel szemben biztosíthassa, *kényszerítő* eszközök állanak rendelkezésére. Ezek sokfélék. Nem szólva a bíróságok és a pénzügyi hatóságok által kezelt kényszerítő eszközökről, ide tartoznak a személy ellen közvetlenül alkalmazott kényszerítő eszközök, még pedig vagyona, szabadsága, illetve testi épsége ellen.

A legsúlyosabb eszköz a *fegyverhasználat*. Ennek segítségével minden engedetlenséget és nyílt ellenszegülést feltétlenül meg tud törni az állam és kétség sem férhet hozzá, hogy joga is van azt alkalmazni. A bíróságok által ítéletileg alkalmazott fegyverhasználat (azaz halálos ítéletek) szemben való megkülönböztetésül ezt a fegyverhasználati jogot közigazgatásinak nevezzük.

Ezen fegyverhasználati jog tárgyalásánál különbséget kell tennünk azon szempontból, hogy kikkel szemben alkalmaztatik az. Elsősorban az a fegyverhasználati jog jön tekintetbe, — és a továbbiakban ezt tárgyaljuk, — amelynek az állam *minden* polgára alá van vetve. Ezzel szemben az a fegyverhasználati jog, amely az állammal szemben különös kötelezettségben álló személyekkel szemben alkalmaztatik, a tulajdonképpeni fegyverhasználati jogon kívül esik. Ide tartozik például a katonai előjáró fegyverhasználat alárendeltjével szemben, a katonai örközegek fegyverhasználatát katonai személyekkel szemben, a letartóztatási intézetekben alkalmazott örkék a foglyokkal szemben. A tulajdonképpeni közigazgatási fegyverhasználati jogot a következő testületek gyakorolják: 1. az ennek tulajdonképpen gyakorlására hivatott csendőrségek, és a hasonló feladatkört betöltő rendőrtestületek a városokban; 2. az állami igazgatás különleges ágában alkalmazott ortestületek, amelyek oly mértékben vannak fegyverhasználati joggal felruházva, amennyire azt különleges feladatuk megkívánja; ilyenek a pénzügyi, vám- és határőrségek, az erdeszeti, vadászati, halászati, mezőrendőri és egészségügyi rendőri őrségek; 3. a hadseregek, mikor örközegek azt mindenkivel szemben gyakorolhatják, és mikor a hadsereg zavargók ellen alkalmaztatik.

Míg a közigazgatási fegyverhasználatnak az állam kényszerítő joga az alapja, addig a hadseregek közigazgatási fegyverhasználatának az alapja eredetileg büntetőjogi. A történelmi fejlődés ezt kétségtelenül megmutatja. Ma már a büntetőjogi alap meglehetősen elmosódott és visszafejlődött, de meg akárhány rendelkezésben világosan meglátszik. Világosan kitűnik például a Kbtbk. 252. §-ából, amely az előjárót a gyáva katonai felkoncolására kötelezi. A Szolg. Szab. 577. pontjának b) esete is, — az őrség szóbeli sértegetése, — a büntetőjogi alapon leli magyarázatát. Ezen pont többi esete is eredetileg ugyanazon alapon jött létre, sőt ma is büntetőjogi alapon nyugvónak tekintendő, ha katonai személyek ellen kerül alkalmazásra, mert ezt a Kbtbk. 175. §-a indokolja; mivel azonban ezen esetek olyanok, hogy az állami kényszerítő jogon alapuló fegyverhasználati jog követelményeinek is megfelelnek, azért nem katonai személyek elleni alkalmazásuk esetén az utóbb említett fegyverhasználati joggal indokoltaknak tekintendők. Bizonyos azonban, hogy a közigazgatási fegyverhasználati jogot lényegesen befolyásolta, mert hiszen az állami hatalomnak eredetileg csak a katonaság állott fegyveres karhatalom gyanánt rendelkezésére; azonkívül pedig az annak pótlására rendelt csendőrség is, úgy származására, mint szervezete rézve katonai.

A fegyverhasználati jog az egyéb kényszerítő eszközöktől lényegesen különbözik. Ezeknél jogtalan eljárás vagy a kellő határ átlépése esetén megfelelő helyre-

igazítás majdnem mindig lehetséges, ellenben a fegyverhasználat következményei meg nem történtté nem tehetők. Az egyéb kényszerítő eszközök hatása előre kiszámítható és az elérendő céllal összhangba hozható; ez a fegyverek használatánál, éppen a fegyverek tulajdonsága következtében, nem lehetséges. Ha a fegyvert használó csak kis sérülést akar is okozni, a sértettnek véletlen magatartása maga is oka lehet annak, hogy a fegyverhasználat eredménye sokkal súlyosabb, sőt halálos lesz. A fegyverhasználatot a többi kényszerítő eszközzel szemben az is jellemzi, hogy következményének hatása tovább tart, mint az az alkalmazást maga után vont ok miatt szükséges volna.

Mindez eléggé indokolja, hogy a fegyverhasználati jogot olyannak tekintsük, mint amely az állampolgárok legfontosabb jogába, a testi épségre való, törvényekben biztosított jogába mélyen beenyúl. Ezért a fegyverhasználati jog rendezése elkerülhetetlen, bár nehéz feladat. A rendezésnél három dologra kell figyelemmel lenni; ezek: 1. az államhatalomnak feltétlen joga, hogy a fegyverhasználatot mint kényszerítő eszköz alkalmazza; 2. az állampolgárok joga testi épségük érintetlenségére; 3. az a körülmény, hogy az előforduló fegyverhasználati esetekben a fegyverhasználat indokoltságáról az azt alkalmazni hivatott közegnek magának kell döntenie.

A fegyverhasználati jog megállapítása annak bizonyos feltételekhez való kötésében nyilvánul meg. Ezeknek a feltételeknek, illetve az azokat magukban foglaló szabályoknak szabatosaknak kell lenniök, de túlságos részletkebe nem mehetnek, mert a fegyverhasználat tényleges alkalmazásáról a dolog természeténél fogva mindig csak az a közeg dönthet, — természetesen a felállított szabályok keretein belül, — akinek azt alkalmaznia kell. Meg kell elégedni bizonyos fontosabb esetek megállapításával és megállapítandók az egyes csoportokra vonatkozólag azok a feltételek és eljárási szabályok, amelyeket feltétlenül be kell tartani, hogy a fegyverhasználat az egyes esetekben megengedett és jogos legyen. Túlságosan részletes és korlátozó szabályok felállítása kárhóztatandó, mivel a valóban előfordulható számtalan esetre való alkalmazásuk annál nehezebb, minél részletesebbek és így csak az eljáró közeg elhatározásának megnehezítésére alkalmasak. De olyan rendelkezéseket kell tartalmazniök, melyek az állami akarat érvényesítését feltétlenül biztosítják és emellett a kényszerítendő személy testi épségét csak annyira érintik, amennyire ez elkerülhetetlen.

A fentiekből kifolyólag természetes, hogy az eljáró közeg minden fegyverhasználatot felelős. Az is természetes, hogy minél kiterjedtebb fegyverhasználati joggal van valamely testület felruházva, annak tagjaitól annál nagyobb kötelességtudást, higgadtságot és megtontolást követel meg a fegyverhasználati jog helyes alkalmazása. Nem csodálni való tehát, hogy a testületek, amelyek a legtágabb fegyverhasználati joggal vannak felruházva, mindenütt katonailag vannak szervezve. Nem a külsősegeket értem ezen, hanem a szigorú katonai szabályoknak való alávetettséget és a katonai erényekre való nevelést, ami együttvéve megteremti azokat a tulajdonságokat, amelyeket fent felsoroltam.

Nézzük meg most a közigazgatási fegyverhasználat eseteit közelebbről. Ezeket gyakorlati szempontból három főcsoportba lehet sorozni. Ezek: 1. *önvédelem*, 2. *ellenállítás megtörése*, 3. *szökés megakadályozása*.

Meg kell jegyezni, hogy úgy a fentiekben, mint a következőkben nem csupán a magyar viszonyokat veszem figyelembe.

Fegyverhasználat önvédelem esetén. Ez az eset az, amely a fegyverhasználati szabályzatokban legáltalánosabban fordul elő. Vannak fegyveres testületek, melyeknek fegyverhasználati joga erre az esetre van korlátozva.

Minden állampolgárnak, tehát a fegyveres karhatalmi alakulatok tagjainak is, joguk van a büntető törvényekben megállapított jogos védelemre. Ez azonban az önvédelemből alkalmazott fegyverhasználatnál nem azonos. Még pedig azért nem, mivel a jogos védelem büntetőjogi fogalom és mint büntetést kizáró ok szerepel, míg az önvédelmi fegyverhasználat forrása az állam kényszerítő joga. Igaz, hogy igen sok előfordulható önvédelmi eset olyan, hogy kimeríti a jogos

Rekord si-ugrás. A partenkircheni versenyen Neumer háromszor 56 méteres ugrással új si-rekordot teremtett meg. Atlantic Photo Co. Berlin felvétele.

védelem fogalmát is, úgy, hogy az adott esetben bármely állampolgárnak joga volna jogos védelem címén, esetleg fegyverrel is, védekezni.

A karhatalmi közeg azonban a jogos védelemnek megfelelő esetekben sem ezen a jogi alapon alkalmaz fegyvert, mert ha ez így volna, akkor az ő fegyverhasználatába magába véve büntetendő cselekmény volna, és a büntetés csak azért maradna el, mert azt a jogos védelem fennforgása kizárná. Már pedig az önvédelemből fegyvert használó karhatalmi közeg büntetőjogilag csak akkor válik felelőssé, ha az önvédelmi fegyverhasználati szabályt megsértette.

Az önvédelmi fegyverhasználatot a jogos védelemtől az is megkülönbözteti, hogy a jogos védelemnek megfelelő esetekben is mindig fegyverrel történik a védelem, jóllehet a jogos védelem fegyver nélkül is foganatosítható volna. Különösen tekintetbe veendő ez olyan testületeknél, amelyek tagjainak ütést, lökést stb. alkalmazniok tilos.

Hogyan nyilvánul meg már most az önvédelmi fegyverhasználatban az állami kényszerítő hatalom. Az állam a karhatalmat megkívánó feladatait karhatalmi közegek kiküldésével végezteti, legtöbbször csak 1–2 fő erősségekben. Aki ezeket a karhatalmi közegeket megtámadja, működési képességüket korlátozza vagy megsemmisíti, ezzel az államot fosztja meg annak a lehetőségétől, hogy akarát a karhatalmi közegei útján végrehajthassa, még pedig akkor is, ha a támadás nem ezen szándékkal történt. Ennek elhárítására szolgál az önvédelmi fegyverhasználat. Mikor a karhatalmi közeg ezt alkalmazza, elsősorban nem a maga személyét védi, hanem a maga személye által képviselt állami akaratot, amelynek épségben tartására és működésének biztosítására minden körülmény között köteles. Ebből következik, hogy ha az állami akaratot több közeg képviseli, akkor a támadás mindnyájuk ellen együttesen intézettnek tekintendő, vagyis, ha pl. a támadás csak az egyik közeg személyét érinti is közvetlenül, a másik éppen úgy tartozik a támadást elhárítani, mint ha a saját személye támadtatott volna meg közvetlenül.

A fentiekből következik, hogy az önvédelmi fegyverhasználati jog, amennyiben a karhatalmi közegek személyének védelmére vonatkozik, tágabb, mint a jogos védelem. Ez utóbbit az előbbi elnyeli. De a jogos védelem feléled, ha a karhatalmi közeg szolgálatban fegyverét nem katonai módon, vagy fegyvere helyett más eszközt kénytelen használni, azonkívül szolgálaton kívüli megtámadtatásnál, nemkülönböztetve a vagyona elleni támadásnál. Ezenkívül úgy szolgálatban, mint szolgálaton kívül a más (nem karhatalmi

közeg) személye és vagyona elleni támadás szükségessé vált elhárításánál.

Az önvédelemből való fegyverhasználatra vonatkozólag különböző szabályok vannak felállítva, ezekről bővebben a külön csendőrségi fegyverhasználati jog tárgyalásánál fogok szólni.

Fegyverhasználat ellenállás megtörésére. Ez az állami kényszerítő jog fegyverhasználatból való érvényesítésének legelsőrangú esete. Ez az eset akkor áll be, ha valaki a karhatalmi közeget valamely meghatározott, konkrét szolgálati cselekményének végrehajtásában meg akarja akadályozni, vagy megakadályozza, anélkül, hogy a közeget megtámadná, vagy támadással fenyegetné.

Van olyan szabály, amely csak egyszerűen ellenállásról beszél, de a legtöbb szabályzat az *aktív ellenállást* kívánja meg ahhoz, hogy az fegyverrel megtörhető legyen. Az aktív ellenállás olyan tényleges ellenszegülési cselekményeket kíván meg, melyek alkalmasak arra, hogy az eljáró közeg valamely meghatározott ténykedésének végrehajtását megakadályozzák. Tehát a tisztán passzív jellegű ellenszegülés, illetve engedetlenség magába véve nem tartozik ide. A passzív ellenállás is ölthet olyan mértéket és történhetik olyan körülmények között, hogy az hatásában az aktív ellenszegüléssel egyenrangúvá válik. Előfordul ez pl. akkor, ha a szétosztandó néptömeg ismételt felszólítás ellenére sem oszlik szét, ha magát különben teljesen nyugodtan viseli is. De előfordulhat az egyes személyek passzív ellenállása esetén is, pl., ha valaki valamely szűk átjárót egyszerűen eláll, vagy ha a fogoly elkísértetését úgy akarja megakadályozni, hogy helyéből nem mozdul, vagy leül, illetve lefekszik.

Hogy az egyes karhatalmi közeg milyen határok között használhatja fegyverét az ellenállás megtörésére, azt azon szabályok határozzák meg, amelyek azon karhatalmi testület számára elő vannak írva, amelyhez az illető közeg tartozik. Ezek a szabályzatok különbözők, vannak olyan testületek is, melyek ellenállásnak fegyverrel való megtörésére nincsenek feljogosítva. Eppen így különböznek a szabályzatok abban a tekintetben is, hogy milyen feltételekhez kötik ez esetben a fegyver használatát. Van olyan, amely semmi feltételt sem ír elő, van, amely enyhébb eszközök alkalmazását írja elő a fegyverhasználat előtt, van olyan, amely csak a fegyverhasználatból való fenyegetést köti ki.

A legtöbb esetben mód lesz arra, hogy enyhébb eszközök alkalmaztassanak és azoknak eredményük is lesz, ezért azok alkalmazását meg is kell kívánni, amennyiben az lehetséges. Alkalmazásukat kötelezőleg előírni

azonban nem célszerű, mert előfordulhatnak esetek, amikor olyan idővesztést okoznának, ami a cél elérését megnehezíti. Ha pedig elő vannak írva, akkor megelőzésük a fegyverhasználatot jogtalaná teszi.

Fegyverhasználat szökés megakadályozására. Ezen fegyverhasználati eset körébe igen különböző esetek sorozhatók, anélkül, hogy azok jogi alapja egyforma volna. Már az is mutatja a különbözőséget, hogy egyes szökési esetek az önvédelmi fegyverhasználati jog, mások az ellenállás fegyverhasználatával való megtörésének joga alapján vonhatják maguk után a fegyverhasználatot. Ezen eseteket nem tekintve, a szökés megakadályozására szolgáló fegyverhasználat szempontjából a következő eset-csoportokat különböztethetjük meg:

1. Foglyok megszökése, kitörése, illetve elmenekülése, tekintet nélkül arra, hogy azokat az őriző közeg maga fogta-e el, vagy már mint foglyok adták őrizete alá.

2. Tettesért büntetése, illetve büntett miatt üldözött személyek menekülése az üldözés elől, amikor a fegyverhasználat célja elfogásuk lehetővé tétele.

3. Ha olyan egyének, kik nem is esnek a két fenti pont alá, büntetendő cselekmény elkövetésének szándékában, vagy ellenséges szándékban gyanússá válnak. Ide tartoznak a határőrizeti közegek és a katonai örök fegyverhasználatának bizonyos esetei.

Mindezekről igen sok mondanivaló volna, mivel azonban elsősorban a csendőrségi fegyverhasználat szándékozom foglalkozni, ezekre is annak tárgyalásánál fogok kiterjeszkedni, amennyire szükséges. Ugyanez vonatkozik a néptömegek elleni fegyverhasználatra is, bár végeredményben ez inkább csak külső körülmények szempontjából különálló eset, mert jogi alapja részben az önvédelmi, részben az ellenállás megtörésére szolgáló fegyverhasználati jogon nyugszik.

Szólnom kell még a fegyverhasználatot esetleg megelőző *enyhébb eszközök* alkalmazásáról. Hogy az állampolgároknak testi épségükre való joga lehetőleg megóvassék, szükséges, hogy a fegyverhasználat addig ne következék be, amíg az elkerülhető, természetesen anélkül, hogy a halogatásból az állami érdekre kár származna. Ezen célból, mielőtt a fegyver használtatnék, oly eszközöket kell alkalmazni, amelyek a cél elérésére fegyverhasználat nélkül is alkalmasak lehetnek, de csak akkor, ha ez lehetséges és célravezetőnek látszik.

Ilyen eszközök a figyelmeztetés, intés, az elfogás (esetleg megbilincselés), ütés, megragadás. Meg kell azonban jegyezni, hogy az elfogás a legtöbb esetben nem lesz alkalmazható. Mert vagy felhagy az illető a támadással vagy ellenszegüléssel már az intésre, akkor felesleges; vagy nem hagy fel, akkor pedig elfogni nem lehet, mert hiszen nem adja meg magát; az elfogásnak puszta kijelentése még nem igazi elfogás, ehhez az is kell, hogy az elfogandó az elfogó hatalmába kerüljön, vagyis valóban fogollyá váljék. Az ütés, megragadás, stb. inkább alkalmasak egyes esetekben a fegyverhasználat elkerülésére, csak hogy ezeket nem minden karhatalmi testület alkalmazhatja, mert ez soknak meg van tiltva. Még pedig éppen azoknak, amelyek elsősorban vannak a fegyveres kényszerítés gyakorlására hivatva és akiknek a fegyverhasználati joga a legtágabb is. Ezek majdnem mindig katonailag vannak szervezve és fegyverük használatára az előírt esetekben nemcsak jogosultak, hanem kötelezve is vannak. Ezen köteleységüket más — nem fegyveres — erőszak alkalmazásával nem pótolhatják.

Az enyhébb eszközök lehető alkalmazását a fegyverhasználat előtt az erre vonatkozó szabályzatokban tehát elő kell írni, de csak általánosságban. Az egyes megállapított fegyverhasználati esetek feltételeinek meghatározásánál azonban nagyon kell vigyázni arra, hogy enyhébb eszközök megelőző alkalmazása túlságos mértékben ne irassék elő a fegyverhasználat feltételül, mivel ez a fegyverhasználat célravezető alkalmazását lehetetlenné teheti. Az egyes fegyverhasználati esetek kötelezőleg előírt feltételeinek feltétlen betartása ugyanis elengedhetetlen ahhoz, hogy a kérdéses esetben a fegyver használható legyen. Ezért az önvédelmi esetben enyhébb eszköz megelőző alkalmazásának előírása egyáltalában kerülendő, az ellenállás megtörésére és a szökés megakadályozására szolgáló fegyverhasz-

nálatnál pedig meg kell elégedni a figyelmeztetés, illetve intés kötelező előírásával.

Az eddig előadottak az európai szárazföldi államokban fennálló gyakorlatra vonatkoznak. Az ezen államokban a közigazgatási fegyverhasználati jogra vonatkozólag fennálló szabályok egymástól sokban különböznek ugyan, de alapjuk többé-kevésbé ugyanaz a jogi felfogás, sőt sokszor bebizonyíthatólag egymásból származnak és egymást igen sok esetben és sok változatban kölcsönösen befolyásolták. Mivel éppen ez a kölcsönös befolyásolás a fegyverhasználati jog tanulmányozásánál nagy figyelmet érdemel, helyénvalónak találok az angol fegyverhasználati jogra is röviden kitérni. Ez a jog a szárazföldi jogtól lényegesen különbözik ugyan és nem is lehet kimutatni, hogy a szárazföldi jogot befolyásolta volna, mégis vannak ennek olyan rendelkezései, amelyek ugyanazon felfogásból származnak, amely az angol jog alapját teszi. Nevezetesen a szárazföldi szabályzatok is sok esetben tágabb fegyverhasználati jogot állapítanak meg oly személyekkel szemben, akik súlyosabb bűncselekményeket követtek el. Ez magában véve az állam fegyveres kényszerítő jogából nem következik, mert annak minden állampolgár alá van vetve.

Az angol jog szerint a fegyverhasználat nem oly természetű, hogy végeredményben minden hivatalos működés végső biztosítékául szolgálhatna, hanem azokra az esetekre van szorítva, amelyeket az egyes törvények, vagy a közjog olyanokul jelölnek meg, amelyekben a végső erőszak alkalmazása, tehát az ölés is, indokolt. Az angol csendőrség (constabulary) fegyverhasználati joga ahhoz a feljogosításhoz van kötve, hogy tagjai *bizonyos* hivatalos cselekményeket végrehajthatnak. Csak példának hozom fel a következő eseteket.

Ha valaki elfogatott (de nem forog fenn súlyos bűncselekmény esete) és ellenszegül, vagy a csendőrt követni vonakodik, akkor az ellene oly mértékű erőszakot alkalmazhat, amely elkerülhetetlenül szükséges ahhoz, hogy az ellenállást megtörje, vagy a megszökést feltétlenül megakadályozza.

Azt, aki súlyos bűncselekményt követett el, bárki, aki tettenérte (akár magánember, akár csendőr), elfoghatja. Az elfogás lehetővé tételére minden erőszak meg van engedve, szükség esetén az illető megölése is. A csendőrnek ezenkívül joga van arra is, hogy azt is elfoghassa a fenti módon, akit súlyos bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsít.

A súlyos büntettes ellen nemcsak ellenállásának megtörésére és elfogásának biztosítására használható fegyver, hanem akkor is, ha elfogatása után megszökik, még pedig nemcsak közvetlenül a szökés után, hanem később is bármikor, ha újra üldözöbe veszik.

A fentiek eléggé megvilágítják, hogy az angol elfogás szerint elsősorban a büntett minősége állapítja meg a fegyverhasználat mértékét. Ugyanezen elfogás a szárazföldi fegyverhasználati jogban is tért nyert helyenkint.

Sok általa gondolja megmutatni felsőbbiségét s kiterjedt ismereteit, hogy hazánk hiányait s hibáit minden tekintet s kimélet nélkül s kivált idegenek előtt rendre kürtöli s még olyasokkal is megismerteti, miknek csakugyan rokonok közt kellene maradni; — nem tesz ellenben javításokra legkisebbet is, sőt még azt rágalmazza s kárhoztatja, ki azon fogyatkozások gondatlan hirdetése helyett honbeli józan társaival inkább tanácskozik, mi módon lehetne segíteni s orvosolni rajtok.

A haza sérveivel és szennyivel dicsekedni csak alacsony vagy gyáva lelkek sajátja, azoknak el nem ismerése s tán még felhőkig emelése — mint sokszor tapasztaljuk — ellenben vakság s tudatlanság jele. Nem tudom, melyik veszedelmesb s ártalmasb;... csak az érti hazafi kötelességit józanul, ki a hiányt, csorbát látja, de azon egyszersmind tehetsége szerint segíteni is törekszik.

Széchenyi.

Pongrácz Aladár százados és vértanutársai.

A magyar igazságért meghalt vértanuk gyászos emlékeztető esztendejében, 1919 április hó 20-án történt. A jó hazafiak — katonák és csendőrök — ekkor két tűz közé szorultak, — előttük a könnyű prédára leső oláh hadsereg, mögöttük a vörös szörnyeteg nyújtogatta karmait. A maroknyi székely hadosztály teli lelkesedéssel, de kifogyó lőszerrel, lerongyolódva, kiéhezve, kifáradva szívósan védte a Királyhágót. A kolozsvári és brassói csendőrkerületek tisztjei és legénysége önfeláldozóan támogatták a vitéz székely hadosztályt, melynek körében tábori csendőrszolgálatot teljesítettek. A csucsai védősereg megerősítésére Pestről a vasas vörösezredet küldték Csucsára, mely már útközben felbomlott s a vöröskatonák fegyveres bandákba alakulva Csucs környékén fosztogattak és raboltak. Ezeket fogdosta össze Pongrácz százados derék csendőreivel, de fájdalom, csak lefegyverezte őket. Pest felé futottak a vörös martalócok. Útközben azonban Püspöki és Püspökladány táján találkoztak Pestről jött társaikkal, akiktől fegyvereket kaptak.

Eközben a legegyszerűbb utánpótlás és minden segítség híjján, a hős székely hadosztály kénytelen volt a túlnyomó oláh hadsereg elől Püspökladány és Debrecen irányában visszavonulni.

Pongrácz Aladár százados harminc csendőrral április 20-án reggel 7 órakor érkezett a püspökladányi vasúti állomásra, ahol éppen azok a vöröskatonák voltak, akiket ők Csucsánál lefegyvereztek. Ezek ráismertek Pongrácz századosra. A bosszúvágytól égve, Gerlei Géza terroresapatparancsnok 50 — gépfegyverrel s egyébként is állig felfegyverzett — terrorfiúval körülfogta a csendőröket. Bartmann József, Gábor Mózes és Mann József népbiztosok rögtön véstörvényszéket alakítottak és Pongrácz Aladár századost, Tóth Ferenc II. meg Ferencz András járásörmeistereket és Jakabos Pál 1. oszt. örmestert a püspökladányi temetőben azonnal agyonlőtték.

Az egyetlen megbízható szemtanu, — Karajos János temetőőr, — beszélt, hogy a temetőben dolgozott, mikor egy nagyobb embercsoport jött a temető mellett és valaki azt mondta: „Most már leszel elvtárs“. Erre másvalaki önérzetesen felelt: „Nem voltam, nem vagyok és nem is leszek. Úr voltam és úgy is halok meg“. Az előbbi mérgesen felelt: „No majd nemsokára elvtárs leszel“. Ekkor látta, hogy vöröskatonák egy csendőrszázadost és három csendőraltisztet behoztak a temetőbe. A temető északi szegletében előbb a három altisztet agyonlőtték. A századosnak ezt végig kellett néznie s aztán ismételtén kérdezték tőle: „No leszel most már elvtárs?“ Egy megvető „nem“ volt csak a felelet, mire fejbe és szíven lőtték, úgy, hogy rögtön meghalt.

Ezután teljesen kifosztották áldozataikat. A százados aranyóráját, gyűrűjét elvették, a zsebében talált imakönyvét a haldokló fejéhez vágták s durván röhögve mondták: „Ezt most már használhatja“. Lelopták még az áldozatok ruháit is, csak a véres köpenyeket hagyták a holttesteken. Mihelyt a gyilkosok a temetőből eltávoztak, a szá-

zadost egy külön sírba, s a három altisztet egy közös sírba, eltemette.

Azóta a gyilkosok már elvették méltó büntetésüket és vértanuhalált halt bajtársaink emléke a megdicsőülésbe magasztalódott. A püspökladányi községi előljáróság hazafias és fennkölt gondolkodására vall, hogy a vértanuhalált halt Pongrácz Aladár százados, Tóth Ferenc II. és Ferencz András járásörmeistereket és Jakabos Pál 1. oszt. örmester tetemeit kiásatta és dízsír helyre temette. Sírjukra a m. kir. csendőrség kegyelete állított márványemléket. Ehhez a megszentelt sírhoz zárán-dokoljunk el a gyászos évfordulón, tegyük rá soha

Nagymagyarország 63 vármegyéjének porszeméit tartalmazó érebutta a vármegyék címereivel díszített okmányon.

el nem muló szeretetünk és kegyeletes hódolatunk virágait.

Vértanu bajtársaink hősi példaadásából pedig tanuljuk meg, hogyan kell élni és hogyan kell meghalni — szeretett Hazánkért.

Bármilyen szerencsétlen helyzetetésű legyen is az ország, bármily láncok által legyen is lebilincselve a nemzet, előbb-utóbb mégis szabadabb létre vív, ha lakosiban a polgári erény tiszta vére buzog: s viszont akármilyen boldog fekvésű legyen is egy ország, bármily szabadságokkal birjanak is lakosai, lassan-lassan mégis rabigába görnyed, ha romlott a tiszta erkölcs s polgári erény nem fénylik többé!

Széchenyi.

Portyázás.

Birkhill Róbert, az ismert és előkelő angol publicista tollából testes könyv jelent meg most Londonban. Birkhill Róbert beutazta Csonka-magyarországot és Egésmagyarország megszállott területeit; mindent a saját szemével nézett meg és tapasztalatait most megjelent könyvében tette közzé ezzel a címmel: *Seeds of the war* (Háborús csirák). Saját illusztrációival és két térképpel ellátott könyvében a szerző arra a következtetésre jut, hogy az a helyzet, amelyet a „békeszerződések“ teremtettek, teljesen tarthatatlan s talán még a világháborúnál is borzalmasabb háború csiráit hordja magában. Az angol író megoldást is ajánl: Csallóköz, Pozsony, Nyitra, Rimaszombat, Szatmár, Nagyvárad, Arad, Temesvár és a Bánát Magyarországhoz volnának visszacsatolandók.

Hálásan köszönjük angol barátunknak sorunk iránt tanúsított meleg érdeklődését és ügyünknek igazán önzetlen felkarolását. Hogy könyve igaz ügyünkön sokat segít, az bizonyos, ezért halálával is tartozunk neki. De engedje meg, hogy az általa javasolt megoldást már eleve visszautasítsuk. Mert nemcsak Pozsony, hanem Kassa is a mienk; Kolozsvár, Nagyszeben, Brassó, Ujvidék, Szabadka, — a Kárpátokig minden talp alattnyi föld a mienk, csak a mienk és senki másé a világon. Egésmagyarországot kérjük, követeljük vissza a világ uraitól, ezen kell kezdenie a békeszerződések jóvátételét mindenkinek, aki nemcsak a fegyverek, de a lelkek igazi békéjét is őszintén akarja.

*

Az utolsó hadifogolyszállítmány érkezését jelentik. Mert még most is, hét esztendővel a háború befejezése után, vannak szerencsétlen magyarok, akik ki tudja mióta, talán már tíz esztendeje még mindig keserű rabságban sínylődnek, akik még most is remegve számlálgatják a végtelennek tetsző napokat és sóvárogva várják a megváltást, amely hazájukat és szabadságukat visszaadja. Nem a magyar kormányon mulott, hogy eddig nem tudtak mind visszatérni: a kommunista erkölcstelenség szánandó áldozatai ők, kiket a kommunisták azért tartottak vissza, hogy tőlünk elítelt gonosztevők kiadását kizsarálhassák. De most már vége. A poklok poklából kiszabadítottuk már utolsó honfitársunkat is, most már megszűnik a középkorba illő, csunya embervásár. A hazatérőket nem nagy és gazdag, hanem megcsonkított és szegény, kifosztott hazájuk várja, de mindazt, ami szegénységünkben még megmaradt nekünk, szeretettel osztjuk meg velük. Jöjjenek hát ők is, az utolsók és zárják le végleg a hadifogságok szomorú korszakát.

*

A tömeg szenzációéhségét és beteges fantáziáját hónapok óta foglalkoztató Leirer-ügy gyanúsítottja Pödör öngyilkos lett. Megszállott területen találtak rá a nyomozó hatóságok s mielőtt az igazságszolgáltatás megtorló keze közé került volna, végzett önmagával. Nem kár érte. Halálával a bűnpör legizgatóbb fejezetének aktái zárultak le. Kíváncsian kérdezzük: ugyan miért kellett heteken,

hónapokon keresztül hasábokat szentelni e förtelmes gaztettnek? Nem elég lett volna a nyomozás pozitív eredményével a bűnügyi rovatban foglalkozni, ott is röviden? Volt-e értelme a háborúban és forradalmakban elvadult, eldurvult tömegek képzeletét nap-nap után rémregényszerű tudósításokkal izgatni? Mi szükség van erre ma, mikor égető, sürgős társadalmi kérdések fejtegetésére és a komoly irodalom számára soha sincs hely? Elvégre az ujságok kicsinyes, üzleti érdeke országos erkölcsi és etikai érdekeknél nem lehet előbbvaló.

*

Borzadva kell megállnunk a születési és halálozási statisztika szomorú számadatai előtt, amelyek szerint a halálozás már évek óta felülmúlja a születések számát. A tömeges gyermekhalandóság pedig egyenesen kétségbecjtő. Tízezrével, százezrével dőlnek sírba fajunk ártatlan palántái, gyöngehajtásai, a nélkülözés, a nincstelenség és gazdasági krízis miatt. Önkénytelenül lelkünkbe csendülnek nagy poétánk fájó szavai: „Halnak, halnak, egyre halnak, színe, lángja a magyarnak“. S valóban, ha ez tovább így megy, fajunk pusztulása feltartóztatlan. Össze kell fogni államnak, társadalomnak, hogy a közelgő végveszedelmet elháríthassa. Kórházak építésének, anya-, csecsemővédelemnek s a fertőző, gyilkos kórok, — különösen a vérhaj és tuberkulózis — leküzdésének problémája, immár halaszthatatlan. Sokan vagyunk és mégis kevesen. Minden halott csecsemővel — Trianon öröme, nemzetünk gyászára — igaz ügyünk egy-egy hű katonáját veszítjük el. Veszteni valónk pedig már igazán nincsen.

*

Néhány gallért vettem egy üzletben. Fizetésnél a kereskedő egy bankószerű cédulát nyom a kezembe. — „Sorsolási jegy“ — mondja — mindenki, aki abból a gallérből legalább három darabot vesz, részt vesz a nagy sorsolásban. Tízmillió a főnyeremény! Hja úgy! mondtam és a tarka cédulát, amely szerencsém van hívva megalapozni, a többi mellé tettem. Na igen, mert ez már a tizenhetedik nyereményjegyem. Nem tudok ujságot, cipőkrémet, pótkávét, fogkefét, nadrággombot, fűgét, varrótüst vásárolni anélkül, hogy akarva, nem akarva, milliók boldog várományosává legyek. Mert most a sorsjáték a divat. Vagy talán nem is annyira divat, mint kényszerűség? Mert most már — úgy látszik — az én szerény vásárlói képességemet is érdemes megbecsülni és versenyeznie is kell egy kicsikét annak, aki túl akar adni a portékáján. Így van ez jól. Ez a „krajcárból lesz a forint“ elvének visszatérését, a tisztességes haszonra alapított, egészséges, versenyképes kereskedelem korszakának közeledését jelzi. Ez nemcsak az országra, de reám, mint vásárlóra nézve is nagyon fontos. Ami pedig azt illeti, a sorsolásokat egész nyugodtan abbahagyhatják. Aki sorsjegyet akar, az sorsjegyet vesz, nem cipőkrémet, ha pedig cipőkrémet veszek, azt nem attól veszem, aki a Holdban levő és végeredményében az én zsebemből kiszedett milliókkal kecsegtet, hanem attól, aki a legjobbat legolcsóbban adja. Hiába minden, ezt újra meg kell tanulnia mindenkinek, aki rajtam keresztül akar megélni.

Figyelő.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Magzatelhajtások üldözése.

Irta: KIRÁLY SÁNDOR GÉZA 2. oszt. tiszthelyettes (Bakóca).

Nálunk, de meg más országokban is állandóan napirenden tartott kérdés a születések mind ijesztőbben csökkenő száma. A jövőért való aggodás arra késztet minden államot, hogy a születések arányszámának javítására minden módot megragadjanak. Általános ismert dolog, hogy e téren nálunk is igen szomorú a helyzet, holott ebben a halálos ellenségek-től minden oldalról szorongatott kis hazában különösen érzékeny veszteség minden egyes, a jövőért küzdők sorából elvont élet. Az ország területének legnagyobb részét nekünk csendőröknek kell szemlétartanunk és gondoskodnunk arról, hogy a büntető-törvénykönyv szakaszai ellen vétők az igazságszolgáltatás kezére jussanak. Eme sokirányú elfoglaltságaink közepette is fordítsunk különös gondot a magzatelhajtásokra. Ne csak a közbiztonság örénének kutató, hanem a magyar ember aggodó szemével is keressük, figyeljük e bűnös üzemeket és ne nyugodjunk addig, amíg egy-egy „angyalcsináló” gonosztevőinek sorozatától meg nem szabadítottuk körletünket.

A legnehezebb nyomozások egyike a magzatelhajtások leleplezése. Nagyon kényes és nehéz itt a csendőr helyzete, mert vagy tettenkapással, vagy csak kétségtelen bizonyítékok szerzésével érhet cél. Bizonyítékokat beszerezni jóformán csak ritka szerencse pártfogása mellett lehetséges, mert a magzatelhajtó nőnek éppen úgy érdeke a hallgatás, mint segítő-társának. Felelősségteljes és különös óvatosságot követelő eljárás, ha a csendőr egy nőt, különösen azonban egy leányt magzatelhajtással gyanúsít, mert nyílt fellépése esetén esetleg ártatlan nő becsületét teheti tönkre egész életére. Ezért mindig elegendő bizonyítéknak kell a csendőr birtokában lennie ahhoz, hogy ezt a nyílt fellépést megkockáztathassa. Kisebb, eldugottan fekvő községben nem egy, magzatelhajtásba belehalt nőt temetnek el orvos hiányában csak halottkém vizsgálat alapján, ami megint csak a csendőr helyzetét nehezíti. Nem marad tehát más hátra, mint nagy körültekintéssel, szívós kitartással, sok próbálkozással és a törvénytiszta keretek között olyan módokat felhasználásával eredményre törekedni, amilyen módok éppen rendelkezésre állnak. Nagyon jól tudom és érzem én azt, hogy egy magzatelhajtási műtéten közvetlenül megelőzőleg átesett nő szobáját, ágyát éjszaka idején átkutatni, ott elfogást eszközölni, hivatalos vizsgálatra orvost hivatni és általában a törvény szigorával fellépni a legkevésbé sem kiméletes eljárás. De egy ilyen tettenkapással egy egész vidéket szabadítottam meg attól a lelketlen, körmönfont és aljas működésével egész sorozat magzatelhajtást elkövetett szülésznőtől, aki kissé nyers fellépésem nélkül talán még ma is pusztítaná az amúgy is nagy vérvesztéseget szenvedett magyarságot, eltekintve attól, hogy az egész környék hasonló bűnre hajlandó lakosságát is sok magzatelhajtástól sikerült ily módon elriasztanom.

X. községben* őrsparancsnokskodtam 1918. év novemberétől mult év áprilisáig. Az őrsparancsnokság átvétele után néhány hónap alatt megszereztem a mozgalmass, exponált őrsön a szükséges tájékozottságot s így tudtam meg azt is, hogy a községben már évtizedek óta foglalkozik egy okleveles szülésznő magzatelhajtással, akinek 20 év előtt semmi vagyona sem volt, azóta pedig házat, földet szerzett magának s nagy lábon élt, holott mint a község harmadik szülésznőjének évente mindössze 10–15 születésnél volt módjában segédkezni.

Elhatároztam, hogy utánajárok ennek a dolognak és végét vetem az üzemeknek. Sokáig hiába lestem, figyeltem, érdeklődtem, sehogyan sem sikerült alkalmat találnom arra, hogy eredményt érjek el. Ez azon-

ban nem szegte kedvem, ellenkezőleg, egyre szívósabban, fáradhatatlanabban és szüntelenül foglalkoztatott az ügy, minél nyilvánvalóbb lett előttem az, hogy minden hájjal megkent, raffinált és óvatos bűnözővel állok szemben.

Egyszer azután tudomásomra jutott, hogy egy gazdag leány egy szegény sorsú fiatal legénytől teherbe esett és ismerve a két család viszonyát, a családi körülményeket, bizonyosra vettem, hogy a szülésznő itt minden esetre szerepelni fog. Ezt az alkalmat pedig nem akartam elszalasztani. Nem is volt nekem ezután szabad időm, szem előtt kellett tartanom a leányt éjjel-nappal, sorozatos figyelésekkel és lesállításokkal. Egyszer egy nyomozási ügyben állomásomról több napig távol voltam s mire hazakerültem, megtudtam, hogy a leány fekvőbeteg lett. Na, gondoltam, megint vége mindennek, kirepült a kezemből a madár, itt ugyan már bajos lesz valamit elérni. De egy éjszakámat még rááldoztam az ügyre. Lesállításba vettem magam a koromsötét, szitáló eső estén a leány háza mellett, amelyben vaksötétség és siri csönd uralkodott. Nehezen telt az idő az előzőleg már sokszor esődöt mondott és fárasztó ácsorgásban. Minden csendőr bajtársam ismeri azokat a gondolatokat, amelyek egy ilyen éjszakai várakozásban elfogják az embert. Minden neszre felriad s mintha villámcsapás érné, amikor olyan észleletet tesz, amely lesállításának céljával kapcsolatban van. Ez az érzés fogott el engem is, amikor csendesen kinyílt a ház kapuja és egy surranó sötét alak lépett be az udvarba. Csendesen megkopogtatta az ablakot, mire kinyílt a szobaajtó és az alak eltűnt mögötte. Vártam még egy keveset, vajjon lámpát gyűjtanak-e odabent és mert a ház továbbra is megmaradt a néma sötétségben, a cselekvés terére léptem. A laktanyába sietve felszereltem, magam mellé vettem Bánovics József csendőrt, továbbá tanuként a bírót és a kisbírókat és sietve újra a ház előtt termettem, annak tudatában, hogy minden pere drága. A házban még akkor is teljes csend és sötétség honolt. A sötétségben bebörtökáltunk a nyitott folyosóra, nem is számítva arra, hogy ott belebotlunk a leány őrszemű kiállított anyjába, aki természetesen hangos „zsandár” kiáltással verte fel a ház csendjét és én ebben a pillanatban a szobából kihallatszó zörejből megint arra gondoltam, hogy újra egérutat nyerhet a szülésznő. Ezért határozott fellépéssel benntermettem a szobában és meggyújtottam a lámpát, mialatt járőrtársam a kijáratra vigyázott. Az ágyban fekvő leányt a szomszédos szobában találtam. „Jó estét, na mi baj!” szólítottam meg a leányt, de mert e pillanatban már a padlón vérfoltokat láttam, válaszát meg sem várva kérdeztem: „Mit jelentsen ez a vér?”. A leány azt válaszolta, hogy nagy vérzése van, de tiltakozott az ellen a feltevés ellen, hogy magzatelhajtás okozta a vérzést.

Most már azonban nagyon is benne voltam a dolog forrójában, határozott fellépésemnek nem lehetett más folytatása, mint a — még határozottabb, talán kegyetlennek is látszó fellépés. Járőrtársammal megnéztem az ágyat, amelyben véres ruhadarabok voltak jelölve annak, hogy itt tényleg magzatelhajtás történt. Átkutattam a szobát, de további eredményre ezzel nem jutottam. Pedig a szülésznőnek is, meg a méhmagzatnak is itt kell lennie valahol! Átmentem tehát a szobából nyíló nagyobb előszobába s ott a nagy cserépkályha mögé bujva találtam a szülésznőt. Most hát megvagy! A magzatelhajtásról természetesen a szülésznő sem akart tudni semmit, azt mondta, hogy a leány rosszul lett és azért hívták őt hozzá. Még mielőtt a méhmagzat utáni tüzetesebb kutatást megkezdtem volna, elküldöttem az orvosért, de az érkező orvosnak már fel tudtam mutatni az elhajtott méhmagzatot, amelyet az előszoba szekrénye alatt egy zománcozott bádgedényben lepények közé rejtve találtam meg. A leány ekkor csak annyit szólott: „Na Király tiszthelyettes úr, ezt nem hittem volna!” Tudj Isten, valami különös, nem a legkellemesebb érzés fogott el e szavak hallatára! Azt hiszem, nem következtem helytelenül ezekből a szavakból arra, hogy ez a nő talán nincs is teljes tudatában egy csirájába fojtott élet ellen elkövetett bűnének, amelyet én most bíróval, kisbíróval, orvossal, egy egész hivatalos apparátussal és a legkomolyabban nyomozok. Szinte szemrehányás volt ezekben a szavakban, szemrehányás

* A községet a szereplő személyekre való tekintettel nem nevezzük meg. Szerk.

azért, mert én teljes komolysággal „ártottam bele” magamat ebbe a dologba, amely szerinte az ő egészen privát ügye, hiszen ezt csinálta X. is Y. is anélkül, hogy bármi büntődés esett volna akár hivatalosan, akár a közvélemény részéről. Hát éppen ezt találom én ezen a téren a legszomorúbbnak! És éppen ezen az oldalán kell megfognia a kérdést a csendőrnek, ezt a betegesen kialakult „közvéleményt” helyes útra kell terelnie. Ezt pedig csak azzal érheti el, ha minden alkalmat megragad egy-egy magzatelhajtás leleplezésére, az ellen a legteljesebb eréllyel lép fel és módot nyújt az igazságszolgáltatásnak arra, hogy a büntetések súlyával kényszerítse ébredésre és jobb belátásra ezt az e téren szégyenletesen elfajzott „közfelfogást”. Csak néhány ilyen elriasztó példát kell statuálni, annak egy-kettőre hire megy, a pellengére állíttatástól és büntetéstől való félelem pedig sokakat fog visszartartani hasonló eselekményektől. Az állapotoknak e téren való javulása érdekében tehát mi csendőrök vagyunk hivatottak elsősorban sokat tenni, ami egy kis utánajárással és érdeklődéssel menni fog. Ezzel esupán legjobb meggyőződésemet akartam bajtársaim tudomására hozni, ez készítetett arra, hogy ezt a kis esetet, amely — jól tudom — *nyomozási szakszempontról* semmi különösebb tartalmat nem nyújt, de alkalmasnak látom arra, hogy ebbéli kötelességeink fontosságára rámutassak.

E kis elkalandozás után most már hamarosan befejezem a leleplezett magzatelhajtás leírását. Az orvosi vizsgálat szűrásokat állapított meg a méhmagzaton, így aztán a beismerések most már minden köntörfalazás nélkül megtörténtek. A műtétet a születés előző este hajtotta végre a leányon és másnap este, — tudva, hogy a méhmagzatnak már meg kell lennie — erről meggyőződést szerzendő, ment el a leány lakására, úgy, hogy valóban az utolsó percekben sikerült rajtakapnom bűnös üzemei sorozatának egyikén. Megjegyzem, hogy a műtét utáni nap vasárnapra esvén, a születésznő kioktatta a leányt, hogy a templomba még akkor is menjen el, ha félhalottnak érzi is magát, mert elmaradása feltűnő lehetne, — óvatosság tehát volt benne elegendő.

Azt talán már mondanom sem kell, hogy az igazságszolgáltatás egyszersmindenkorra elvette a kedvét attól, hogy tiltott műtétjei sorozatát folytassa. A község jobbérzésű emberei örömmel gratuláltak a születésznő leleplezéséhez és kifejezték az általam is osztott abbéli reményüket, hogy ezentúl már több dolga akad a papnak és az anyakönyvvezetőnek.

Élni annyi, mint harcolni.

Seneca.

*

Mi lenne az emberiségből, ha csak az küzdene, ki a végrehajítás bizonyosságát előre láthatná?

Kölcsey.

*

Isten megírta útját a csillagoknak. Embernek megengedte, hogy írja azt maga. Viharnak, tengernek, angyalnak és ördögnek van ura, — az ember ura önmagának.

Jókai.

DÁNIEL GYULA

MAGKERESKEDŐ

BUDAPEST, BAROSS-TÉR 22.

Ajánlja az összes mezőgazdasági, konyhakerti és virágmagvakat .:

*

E lapra hivatkozók 5% engedményben részesülnek.

SPORT

Mezei futóverseny Kaposvárott.

A pécsi kerületi parancsnokság az osztályok közötti 5-ös válogató mezei futóversenyét mult hó 29-én Kaposvárott tartotta meg. A pécsi, szekszárdi, kaposvári és csurgói osztályok futói küzdöttek ezen a versenyen a következő eredménnyel:

Csapatversenyben első a kaposvári osztály csapata 29 ponttal, második a pécsi osztály csapata 40 ponttal, a szekszárdi és csurgói osztály csapatát diszkvalifikálni kellett.

Egyéni versenyben: 1. Buczkó Antal csendőr (kaposvári osztály), 2. Tóth Ferenc II. csendőr (csurgói osztály), 3. Kovács Imre csendőr (kaposvári osztály), 4. Bán Gyula próbacsendőr (kaposvári osztály), 5. Both Ferenc csendőr (szekszárdi osztály), 6. Csapó József próbacsendőr (kaposvári osztály); valamenyien benevezettek a debreceni országos csendőrségi mezei futóversenyre. A futópálya hossza 5 km. volt, a győztes ideje 19 perc 50 másodperc. A verseny szép rendezésben, zavartalan rendben folyt le.

HIREK

Dicséreték. Gróf Csáky Károly honvédelmi miniszter Dr. Preszly Lóránt, a honvédelmi miniszteriumba beosztott őrnagyot, különleges beosztásban hosszú időn át teljesített kiváló szolgálataiért okiratilag megdicsérte. — *Az I. számú csendőrkerület parancsnoka* Barabás Márton, Kácsor József, Ilyés Ferenc 2. oszt. tiszthelyetteseket hosszabb csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett eredményes tevékenységükért, alárendeltjeik oktatása, nevelése, valamint önképzésükben tanúsított szorgalmukért, továbbá Csiri Henrik, Vágó Gáspár, Bedő Gyula, Ábrahám István, Deák Sándor, Telek Miklós és Bajcsi Lajos főtörzsőrnestereket hosszabb csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett igen eredményes tevékenységükért, előjáróiknak hathatós támogatása, fiatalabb bajtársaiknak igen jó befolyásolása, valamint önképzésükben tanúsított szorgalmukért dicsérő okirattal látta el. — *Az V. számú csendőrkerület parancsnoka* Kovács Sándor 2. oszt. tiszthelyettes őrsparancsnoknak mult évben Algyón az állami iskolában megtartott karácsonyfa-ünnepélyre s hadiárvák részére 12 millió korona értékű ruhanemű gyűjtése körül kifejtett hazafias és fáradhatatlan buzgalommal eszközölt közreműködéséért, ugyanaz alkalommal a nemzetvédelmi bizottság munkájának megkönnyítése és anyagiakban sikerrel végződött hathatós támogatásáért, Bajkó Ferenc I. o. g. tiszthelyettesnek hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt irodai alkalmazásban ernyedetlen buzgalommal, teljes odaadással, szakértelemmel és igen jó eredménnyel teljesített szolgálataért, továbbá előjáró gazdasági hivatali főnökének hathatós támogatásáért, Berki József 3. oszt. tiszthelyettesnek hosszú csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén mindenkor tanúsított eredményes tevékenységeért, lelkiismeretes pontosságáért lankadatlan szorgalmáért, valamint az önképzés terén kifejtett ügybuzgóságáért, Kovács István 3. oszt. g. tiszthelyettesnek a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó, szakavatott és eredményes működéséért, nemkülönben a bajai osztályparancsnokság gazdasági hivatalában irodai, illetve gazdasági teendőinek kiváló szorgalommal és fáradhatatlan tevékenységgel történt végzéséért, Kisaszondi Lajos 2. oszt. tiszthelyettes őrsparancsnoknak hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított igen eredményes tevékenységeért, alárendeltjeinek helyes nevelése, oktatása és fegyelmezéséért, nemkülönben őrsének példás rendbentartásáért, Ughi Ferenc és Varga József III. főtörzsőrnestereknek a közbiztonsági szolgálat terén huzamosabb időn át kifejtett eredményes tevékenységükért, bajtársaikra gyakorolt igen üdvös befolyásolásukért, nemkülönben példás és katonás magatartásukért, Bartók István 2. oszt. tiszthelyettes őrsparancsnoknak közel egynegyed századon keresztül a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen értékes, buzgó és eredményes tevékenységeért, alárendeltjeinek helyes nevelése, oktatása és befolyásolásáért, nemkülönben példás, megbíz-

ható, fegyelmezett és katonás magatartásáért, Kacsán András 3. oszt. tiszthelyettesnek hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén lankadatlan buzgalommal és szakértelemmel teljesített igen eredményes tevékenységeért, nemkülönben fegyelmezett, tiszteletudó és katonás magatartásáért, továbbá bajtársaira gyakorolt igen üdvös befolyásolásáért, Stróbli György 2. oszt. tiszthelyettes-örsparancsnoknak hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt úgy a közbiztonsági szolgálat terén, mint alárendeltjeinek helyes nevelése és oktatása körül kifejtett igen eredményes tevékenységeért, nemkülönben őrsének mintaszerű rendben-tartásáért, továbbá igen jól fegyelmezett és katonás magatartásáért, végül Lakó József, Bagi János, Szücs Sándor, Nagy Antal, Szabó János V., Horváth Lajos 3. oszt. tiszthelyetteseknek, Holpert Antal főtörzsőrmester és Pázsit Lajos őrmestereknek eddigi csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó, szorgalmas és igen eredményes tevékenységükért, példás magaviseletükért és magatartásukért a szolgálat nevében elismerését fejezte ki.

Nagymagyarország porszeméi. Ő Fensége József királyi herceg fővédnöksége alatt álló Országos Magyar Hadimúzeum Egyesület a 63 vármegye címerével díszített okmányokon függő művészies veretű, tallér nagyságú ércpecsétbe foglalta össze a hatvanhárom vármegye földjének néhány porszemét. A vérrel, ezer év emlékével szentelt ereklye minden, amit Erdélyből, Bánságból és a Felvidékből ma a magunkénak mondhatunk. A Hadimúzeum Egyesület törekvése az, hogy e nemzeti ereklye első sorban azoknak jusson birtokába, akik annak megőrzésére leginkább hivatottak, azok között is a nemzeti hadsereg és a m. kir. csendőrség tagjainak. A díszes emléklap hivatalos igazoló okmánya az ércpecsétben őrzött föld eredetének és művésziesen megrajzolt betűkkel örökíti meg az ereklye tulajdonosának a nevét. Felhívjuk megrendelő bajtársaink figyelmét arra, hogy az okmánya a Hadimúzeum Egyesületnél írják rá a tulajdonos nevét, ezért a megrendelések beküldésénél a névaláírás teljes és tisztán olvasható legyen. Az ereklyét később hivatalosan közzé tett nemzeti ünnepnapon egyidőben avatják fel a maradék haza minden hivatalában, munkahelyén és minden családban mindazok, akik azt megveszik, hogy önjökségül szálljon fiainkra és unokáinkra, akik megőrzik azt még akkor is, amikor újra magyar szótól lesznek hangosak hazánk idegen rabságban sínylődő darabjai is. A Hadimúzeum Egyesület az ereklye megszerzését a csendőrség tagjai részére lényegesen megkönnyítendő, árát 50%-os árengedménnyel díszkeretben, üveglap alatt 98.000 K-ban, keret nélkül 56.000 K-ban állapította meg. *Megrendeléseket az Országos Hadimúzeum Ereklyeérem Bizottságához (Budapest, Mária Terézia-laktanya, Üllői-út), a vételárát pedig a megrendeléssel egyidejűleg „Ereklyeérem folyószámla” Hitelbank Budapest címre kell postautalványon beküldeni. A vételár kifizetése 2. vagy 3 részletben is történhetik, de csak úgy, ha a megrendelést az örsparancsnok, vagy a megrendelő más közvetlen előljárója is aláírja.*

Halálos kimenetelű céllövészet. Egy bajtárs karabélylövésétől találva tragikus véget ért Szücs István kerékteleki őrsbeli csendőr. Múlt hó 24-én a veszprémi lőtérén megtartott céllövészet alkalmával a jelzőfedezék köfal nélküli része mögött állva, bal mellén, a szíve fölött kapta a sebet és segélynyújtás után, mintegy félóra múlva meghalt. A folyamatban levő kivizsgálás lesz hivatott megállapítani a szerencsétlenség körülményeit, valamint azt, hogy kitől eredt a halálos lövés. Szerencsétlen véget ért bajtársunkat nagy részvét mellett temették el.

A Nemzet legújabb száma megjelent. „A Nemzet” kettős száma megszokott bő, friss, változatos, színes tartalommal megjelent. A lap a magyar szépirás jelesait vonultatja fel újra hasábjain. Gárdonyi Géza, Rákosi Jenő, Szomaházy István, Csermely Gyula, Porzolt Kálmán, Juhász Gyula, Vályi Nagy Géza, stb. írásaí gyönyörködtetik olvasóinak

táborát. A lap szerkesztői: Hangay Sándor, Dr. Varga Béla, Szegedy László. Szerkesztőség: Eszterházy-ucca 4/a.

Elöléptek: főtörzsőrmesterré az I. számú csendőrkerületben Nyiregyházi István törzsőrmester; őrmesterré az I. számú csendőrkerületben Náder Antal, Járomi Lajos, Hamon Frigyes és Hlinka Rezső csendőrök.

Házasságot kötött: Az V. számú csendőrkerületben: Mihalecz Ferenc főtörzsőrmester Kiss Zsuzsannával Szarvason.

A VII. számú kerületben: Maronyi Márton főtörzsőrmester Dobai Máriával Budapesten és Magyar József főtörzsőrmester Bednarovics Gabriella Zsófiával Hidasnémetiben.

Halálozás. Angi Sándor I. sz. csendőrkerület állományába tartozó 2. oszt. g. tiszthelyettes Budapesten folyó hó 2-án reggel magánügyeinek lebonyolítása során egy különben jelentéktelen körülmény miatt annyira felindult, hogy eszméletét veszítve összeesett. A mentők beszállították a 3. sz. honvéd és közrendészeti kórházba, ahol folyó hó 7-én reggel agyvérzésben meghalt. Rokoni és bajtársai nagy részvéte mellett temették el. — Lakatos József VI. kerületbeli főtörzsőrmester Debrecenben elhalt.

Öngyilkosságok. Szuperics István dobozi őrsbeli csendőr múlt hónap 25-én karabélyával öngyilkossági szándékkal mellbe lőtte magát és néhány óra múlva belehalt sérülésébe. Előző este kimaradt, leittasodott és a következményektől való félelmében, — még mámoros állapotban — oltotta ki életét.

Kérelem. Vezér Mihály garai őrsbeli csendőr (bajai osztály) kéri azon bajtársait, akik a gyulai és makói osztályok területén teljesítenek szolgálatot és a vele kölcsönös áthelyezésüket a bajai osztály területére óhajtják, hogy címüket vele közöljék.

Mai számunkhoz mellékelve közöljük Igyártó Jenő konzervgyárának hirdetését, amelyet olvasóink figyelmébe ajánlunk.

Csendőrségi szállító!

Sapkák Kardok

Kardbojtok

Khaki szövetek Szabókellékek

Egyenruhák és egyenruházati cikkek

legolcsóbban

a 36 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6. szám

a keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 21-78.

Lapunkra való hivatkozásnál megrendelési költséget a cég visszatéríti.

Kérje kivonatos árjegyzéket.

Testületeknek nagyobb megrendelésnél % árengedmény.

Levente és Bocskay sapkák!

IRÓGÉPEK

ujak, használtak, kedvező fizetési feltételekkel. Régi gépeket becserélünk.

BIRÓ ÉS ECKSTEIN, Budapest, V., Vörösmarty-tér 3. Tel.: 126-06 és 46-25.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

T. L. Majs. „Személyes rokon“ nincs. Ön a szolgálati Utasítás 18. §. 2. bekezdésében olvasható „sem pedig személyes rokon- vagy ellenszenv“ kitételt merőben helytelenül magyarázza, mert annak értelme a következő: „sem pedig személyes rokonszenv, vagy ellenszenv stb. által magát el ne tántoríttassa“. Erről bármelyik idősebb bajtársa is felvilágosította volna.

Bánya vidék. Kötelezője 1927. évi január hó 31-én jár le, addig tehát nyilatkozatot nem adhat be.

K. J. M., Szolnok. Hordhatja, de nem ajánljuk, mert a vérkeringést károsan befolyásolja és nem is férfias, amelllett könnyen eltörik.

F. J. főtörzsőrmester, Köröstarcsa. Nyugdíja szempontjából szolgálati ideje 1919. évi október hó 25-től kezdődőleg megszakítás nélkül számít.

Tiszamenti örs. Csak teljes névvel és rendfokozattal ellátott levélre adunk érdemleges választ.

K. P. esendőr, Mezőhegyes. Nem teljesít tényleges szolgálatot. Címe: Budapest, VII., Almássy-utca 16.

Csendőrségi Lapok. A Csendőrségi Lapok az örs közös tulajdona és az örsparancsnok hivatásából folyólag éppen a közös érdeknek tesz eleget, ha a lap sértetlen és tiszta megőrzéséről gondoskodik. Ezért az örsparancsnoktól kell arra engedélyt kérnie, hogy a lapot a családjának is elvihesse elolvasásra. Természetes, hogy ha azt nem sértetlen és tiszta állapotban szolgáltatja vissza, az örsparancsnok éppen a közös érdekre való tekintettel megtilthatja az elvitelt. Ahol azonban ilyesmitől tartani nem kell, nem látunk semmi okot és akadályt arra, hogy a lapot a nők családjai is elolvassák. Különböző ezt a kérdést mindenkor az ilyen mértékben igazán mindenkitől elvárható kölcsönös belátásra bizzuk.

Cellömölk. A korlátlan kimaradás jogosultsága ébresztőig tart.

Matyó. A Földbirtokrendező Biróság ítéletében meg kell lennie, nézzenek utána.

K. P. esendőr, Mezőhegyes. Egyik sem szolgál a honvédségnél, címüket nem tudjuk megállapítani. A budapesti címjegyzékben sok hasonló nevűt találtunk, ezért ha tudja, írja meg polgári foglalkozásukat, akkor talán egyik-másik címét meg tudjuk majd találni.

S. J. esendőr, Verpelét. 1. A balassagyarmati honvéd kerékpároszászlóaljnál gazdasági főhadnagy. 2. A kincstár viseli az utazás költségeit.

R. J. esendőr, Nagyperkáta. Nyugdíjigénye 1922. évi június hó 10-től kezdődőleg számít. Kötelezőjébe 16 hónapi katonai szolgálata beszámít, tehát 1926. évi december hó 31-én jár le.

S. F. Olvassa el fentebb „Tisza menti örs“-nek küldött üzenetünket.

Öreg főtörzsőrmester. Igényjogosultsági igazolvánnyal kötelezője lejárt előtt is kérhet polgári próbaszolgálat céljából szabadságot. Kérvényét a Belügyminiszter Úrhoz (VI. c. osztály) kell felterjesztenie.

Sz. D. esendőr, Szerencs. Ha mindenáron el akarja végezni a polgári iskolát, annak egyedüli módja az, hogy tanuljon szorgalmasan. Egyébként nem tudjuk, mért írta azt, hogy levizsgázni ott nem tud? Minden iskolában egyenlő mértékkel mérnek, szorgalommal egyikben éppen úgy boldogulhat, mint a másikban.

F. T. H. 1. Hadtörvényszéki eljárás alá nem tartozik. 2. Olvassa el lapunk 1924. évi 12. és 13. számában „Nőtlen K. — J. A.“-nak, illetve „Emlék“-nek küldött üzenetünket.

Tata. Kérése eredménytelen maradna, mert esendőrségi szolgálata csak a próbacsendőriskolábtól történt bevonulásától számít. De nyugdíjába és kötelezőjébe 1922. évi március 15-től kezdődőleg számít be a szolgálati ideje.

Érdeklődő. Ezt mi igazán nem tudhatjuk, de hogy előjáró parancsnokságának oka volt erre az intézkedésre, az bizonyos. Ne is gondolkozzék ezen, örüljön neki, hogy ismeretei erősítésére és bővítésére újabb alkalom adódott.

K. G. esendőr, Nagyoroszi. Nyugdíjigénye 1920. évi november hó 10-től megszakítás nélkül számít, mert a honvédségtől közvetlenül lépett át a csendőrséghez. Kötelező 6 évi esendőrségi szolgálati idejébe a katonaságnál eltöltött időből 3 év beszámít, kötelezője tehát 1926. évi április hó 30-án jár le.

Lövő. Írja meg, hogy létesoda, kinek a területén, egymástól mily távolságra és mily célból ásta be az oszlopokat és azok a közlekedést akadályozzák-e?

Szántó. 1. Illetékeszerű igénye nincs reá, azonban orvos-főnöki bizonyítvánnyal felszerelt kérvényben kérheti a Belügyminiszter úrtól (VI. b. osztály), hogy a beszerzés költségeit a kincstár térítse meg; kérvénye kedvező elbírálását reméljük. Ehhez kórház-orvosi bizonyítványra szüksége nincs. 2. Azt bizony rosszul tette, hogy annak idején nem tett jelentést sérüléséről és nem kérte annak kivizsgálását. Ezt most már aligha lehet pótolni, mert egy 13 évvel ezelőtt keletkezett belső sérülés keletkezésének körülményeit bajosan lehet megállapítani. De próbálja meg. 3. Ha a felülvizsgáló bizottság teljes munkaképtelenségét megállapítja, kedvezményes nyugellátásban részesítik. 4. Lapunk 1924. évi 9. számában „F. J. tiszthelyettes, Nagyoroszi“-nak küldött üzenetünk elolvasása után pontosan ki tudja számítani nyugdíj-járandóságát, erre mi idő hiányában nem vállalkozhatunk. 5. Azt nem tudhatjuk, van-e kilátás júniusban a nyugdíjak emelésére. 6. Koronás ezüst érdem keresztjének utánajárni nincs időnk. Erre vonatkozólag különben olvassa el lapunk folyó évi 3. számában a hírek rovatában közölteket.

F. Gy. esendőr, Nagyigmánd. Kötelezője 1926. évi március hó 31-én jár le.

M. J. főtörzsőrmester, Felsőgalla. Olvassa el mai számunkban „Öreg főtörzsőrmester“-nek küldött üzenetünket. Magánlevellet nem írunk, leveléhez csatolt 2000 koronás bélyeget lapunk javára bevételeztük.

K. s. K. Kötelezője 1926. évi május hó 31-én jár le.

G. M. ny. á. 1. oszt. tiszthelyettes, Kiskunhalas. 1. Budapesten és Pécsen. 2. 3. 4. 5. A pályázatokat valószínűleg június hó folyamán adják ki. Kísérje figyelemmel a hivatalos lapokat. Kérdéseire érdemi választ addig mi sem adhatunk.

J. L. 1. oszt. tiszthelyettes, Miskolc. Olvassa el lapunk folyó évi 3. számának hírek rovatában „Kitüntetések utólagos igazolása“ címen közölt útmutatásunkat, ott mindent megtalál, amit tudni akar. Kitüntetése igazolványát levélben címére postán elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapest, V., Honvéd-u. 10.
(Telefon: 5-67, 5-68.)

Felelős vezető: Tiringer Károly műszaki igazgató.

BÉLYEGZŐKET

legelőször

BIENENSTOCK LIPÓT ÉS FIA cégnél

cégtulajdonos: BÁRDI HENRIK

BUDAPEST

csak IV., Deák Ferenc-u. 23.

TELEFON: 16-40.

Alapítva 1869.

Alapítva 1869.